Postimees

85. aastakäik

Uksiknumber 5 Rpf.

Tellimishind kuus RM. 1.30.

Leht ilmub 7 korda nädalas.

Toimetus: Tartu, Ülikooli t. 21—23, telef. 40-81, postkast 32.

Aadressi muutmine 20 Rpf.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtt E. K.-Ü. „Postimees" kontoris kl. 8—15, Tartus, Ülikooli 21—23, telefon 40-80, postkast 32, jooksev arve Eesti Panga Tartu Osakonnas nr. 330.

Tänast lehte 4 lehek.

Nr. 136 Pühapäeval, 21. detsembril 1941

Kodu, lootused, jõulud

Saabub suur rahupäev 24. detsember, kus jälle meie kallil kodumaal vabalt võivad heliseda kirikute kellad, kutsudes soojalt, kuulutades rõõmsalt: „Kristus on sündinud!" — Jõulupühad, ühtlasi kodupühad, kus igaüks ruttab, tõttab koju, et koos lähemate omastega lasta hingel soojeneda jõulutulede säras, et süda võiks minna kergeks, meel rõõmsaks, hinge asuks helge valgus, et üheks õhtukski unustada kõike, mis on inetu ja must.

Juba see paljas sõna „kodu" paneb südame kiiremalt tuksuma, rinnas kui jääks korraga kitsaks, midagi just kui otsiks väljapääsu. Tuhanded ja tuhanded mälestused juba varasemast lapsepõlvest peale panevad hinge soojalt värisema. Kodu! — Ainukene sõna, kodu! Kõik hargneb sealt ja jookseb jälle sinna kokku. Seal oli nii hea, nii soe, nii helge. Kõik sammud, kas astutud rõõmsal hetkel või raskel muretunnil kodust välja, otsivad jälle teed sinna tagasi, sinna just kui jäi midagi maha, midagi otse sinust enesest. Sinna jäi isa hool, jäi ema arm, jäi õe, venna hellus. Sinna jäi palju rõõmu, jäi rasket muret, seal võib-olla sai isegi süda nii haiget, et tilkus verd! See kodu, võib-olla, jäi tühjaks, jäi külmaks ja pimedaks, aga ometigi igatsed sa sinna, sest seal kuskil peab ju olema üks kolle, kus kustunud tuleasemel tuha all hõõgub vahest veel üksainukenegi süsi, mida hea tahtega saab puhuda lõkkele, ja see tahe on igaühel, kes ruttab koju.

Aga kui kellelgi meie seast ei ole enam kodu, kui see on laastatud, rüüstatud, kui see on enamlaste poolt toorelt põletatud või on selle võtnud teised eluraskused ja mured, siis ometigi sinu igatsus on su kodu, kuhu igaüks oma pühaduste altarile võib süüdata jõulutuled.

Ja me süütame jõulutuled. Me teeme seda üsna vaikselt armastuses ja tänutundes nende vastu, kes oma kõige kallima, oma elu, on andnud meid vabastades bolshevike terrorist ja kes praegu on meie kodu kaitseks väljas lumes ja tuisus võõral maal, punasest hädaohust varitsetud, armsatest omastest kaugel. Ometigi nendegi südamed igatsevad koju, kuid nad seisavad truult oma postidel ja ei unusta hetkekski oma kohustusi.

Sagedasti kuuled inimesi ütlevat: „Meie peame olema oma vabastajaile tänulikud!" — Selle sõna, „peame", kriipsutame maha. Sunnitud tänu ei ole õige tänu, see alavääristab meid. Iga tõsine eestlane ei p e a olema tänulik, vaid o n endastmõistetavalt, sundimatult südamest tänulik Suur-Saksamaa Juhile ja tema vahvale sõjaväele, kes päästsid meie kodud viimsel tunnil täielikust hävinemisest. Samuti oleme tänulikud meie eesti poegadele, kes meie kodu kaitseks on väljas.

Kes eneses ei tunne puhast tänutunnet, kelle südames ei leidu armastust ja ohvrimeelt, kelle hinges ei ole jõulutulede sära meie kodu kaitsjatele, see ei ole väärt end nimetama eestlaseks, ei ole väärt elama meie kallil verega vabaks ostetud kodumaa pinnal. Aga iga eestlane tahab seda olla väärt, sellepärast unustame kõik vaenud, sillastame kõik lõhed, ulatame üksteisele käed. Ärgem tehkem suuri sõnu, ärgem uhkustagem tõotustega, näitame ainult, et meie, eesti rahvas, oleme suutelised seisma ühe tervikuna, ainult siis me oleme tugevad ja jääme püsima. Ainult siis kaitseb meid kange Kalev, mühavad Taara tammed, kostab meie kodudes Vanemuise kandlemäng. — —

Tulevad jõulud! Süütame tuled! Süütame igas kodus, olgu see rikas või vaene. Katsume oma hingi jõulutulede särast helestada, südameid tema leegist soojendada, toome vaikselt sel kallil õhtul oma pühaduste altarile tõotuse olla ja alati jääda tõsiseks eestlaseks.

Kuigi meie paljud kodud on tühjad, ümber maja tallatud mustad murejäljed, siis ometigi süütame tuled.

Kui süda on nii raske ja pisar veereb palgele, kui käsi mälestustest väriseb, tikk ei taha süttida, siis aitame, et ka selles kodus põleks jõulutuli, kus mõrtsuka käsi on toorelt veristanud, kus kallid omaksed vägivaldselt metslaste poolt ära veetud kauge Venemaa lagendikkudele.

Meie igatsus viib jõulutulede sära ka nende juurde kauge Siberi taigadesse. Kuigi nende südameis ei ole rõõmuhõiskeid, nende silmis õnnesära, siis ometigi igatsus põleb nende südameis, karnab neid koju meie juurde.

Sellepärast süütame neile tuled, süütame meie kaitsjaile, süütame meie kodumaa eest langenuile, süütame iseenestele, et me saaksime paremaks ja puhtamaks.

Kellel ei ole kodu, koldel kustunud tuli, kellel ei ole süüdata ühtegi küünalt, siis tähed olgu talle jõulusäraks. Kui aga taevas on pilves ja tähti ei paista, siis tema igatsus olgu ta kodu, tema lootus ta pühaduste altar, tema usk ja armastus tema valgus ja soojus. — —

Langeb lumi pehme ja valge, aidaku ta katta kõiki musti murejälgi, et saabuks meie kodudesse vaikne jõulurahu.

Grete Kink.

Kindralkomissari üleskutse

vahialuste vabastamise puhul 20. 12. 41

Endise Eesti vabariigi elanikkonnale!

Oma ametiülevõtmise puhul olen ma teinud korralduse, et osa poliitilisi vahialuseid, kes on kinni võetud, alates bolshevismi hävitamisest Eestis, vabastatakse jõulupühiks. Esmajoones vabastatakse need isikud, kes bolshevike ajal ebateadlikkusest, ahvatlusest või surve all on teinud tähtsusetuid bolshevistlikke väljendusi ja sooritanud vähemaid bolshevistlikke tegusid.

Kui ma nii lühikest aega pärast bolshevismi lõppu Eestis ja veel sõja ajal vabastan ühe osa poliitilisi vahialuseid, siis toimub see esmajoones enamasti ikka süütute naiste ja laste pärast. Ühtlasi loodan ma sellele, et kogu eesti rahvas aitab kaasa suurima energiaga avastada ja tabada kõiki veel Eestis elavaid bolshevikke.

Loodan, et vabastatud kohe astuvad ühiskondlikku ellu ja asuvad erilise hoole ning erilise ustavuse ja andumusega täitma oma kohal suuri tulevasi ülesandeid.

Litzmann,
kindralkomissar Tallinnas.

AUFRUF

des Generalkommissars zur Haftentlassung vom 20. 12. 41

An die Bevölkerung des ehemaligen Freistaates Estland!

Aus Anlass meiner Amtsübernahme habe ich verfügt, dass ein Teil der politischen Häftlinge, die seit Vernichtung des Bolschewismus in Estland festgenommen und zu kürzeren Freiheitsstrafen verurteilt wurden, zum Weihnachtsfest entlassen wird. In erster Linie werden solche Personen entlassen, die in der bolschewistischen Zeit aus Unwissenheit, durch Verführung oder unter Druck geringfügigere bolschewistische Äusserungen getan und Handlungen begangen haben.

Wenn ich so kurz nach dem Ende des Bolschewismus in Estland und noch während des Krieges einen Teil der politischen Häftlinge entlasse, so geschieht es in erster Linie mit Rücksicht auf die meist immer schuldlosen Frauen und Kinder. Zugleich vertraue ich aber darauf, dass das ganze estnische Volk dazu beitragen wird, die noch im Lande lebenden Bolschewisten mit grösster Energie zu ermitteln und festzunehmen.

Ich erwarte, dass die Entlassenen sich sofort in das Gemeinschaftsleben einordnen und sich an ihrem Platze mit besonderem Fleiss und mit besonderer Treue und Hingabe für die grossen zukünftigen Aufgaben einsetzen.

Litzmann,
der Generalkommissar in Reval.

Tartus vabastati 189 vangi

Piirkonnakomissar Meenen andis Juhi soovil vabaduse poliitilistele süüalustele

Eile kell 10 toimus Tartu koonduslaagris poliitiliste vangide vabastamine. Kohale oli ilmunud Tartu piirkonnakomissar Kurt Meenen, kohalik politseiülem major Hahn, Julgeolekupolitsei ülem Seefeldt, prefekt Roovere ja poliitilise politsei komissari asendaja Juht.

Laagris võtsid Tartu piirkonnakomissari vastu Tartu välikomandandi kohustetäitja major Scheichenbauer ja koonduslaagri ülem.

Laagris oli Tartu piirkonnakomissari vastuvõtuks üles rivistatud valvemeeskonna rühm. Samuti olid rivistatud vabakslastavad poliitilised vangid, arvult 189.

Nende poole pöördus sõnavõtuga välikomandandi kohustetäitja major Scheichenbauer, teatades vangidele, et nad vabastatakse jõulude puhul lootuses, et nad on vangistamise aja jooksul mõtelnud järele ning loobuvad kommunistlikust tegevusest ega ei aita kommunistlikku liikumist kunagi ei sõna ega teoga.

Sellejärele pidas Tartu piirkonnakomissar vabastatuile lühikese kõne, milles ütles muuseas: Tulevate jõulude puhuks olete vabastatud Euroopa kommunismist vabastaja ning uue Euroopa ülesehitaja, Suur-Saksamaa Juhi Adolf Hitleri soovil. Usun, et suurem osa teist on langenud kommunismi küüsi kergemeelsusest ning lasknud end petta bolševike poolt. Nüüd te peaksite olema näinud kommunismi tulemusi ja olema sügavasti pettunud, et olete aidanud rüüstata oma ilusat kodumaad. Loodan, et te nüüd seda suurema innuga aitate kaasa oma kodumaa ülesehitamise juures. Sealjuures loodan, et te tulevikus kunagi ei aita enam kaasa kommunismile, isegi mitte mõttes. Iga vastav sõna või tegu teie poolt tähendaks teie hävingut.

Te olete nüüd vabad, kellelgi pole õigust näidata teie peale näpuga, kuid teie ise peate sajaprotsendiliselt ümber orienteeruma, et saada korralikeks kodanikeks.

Peale vabastamistseremoonia lõppu tutvus Tartu piirkonnakomissar koonduslaagri ülema juhtimisel koonduslaagriga ning selle töökodadega.

Jälle võidi kaitsta Tartu Ülikoolis doktori väitekirja

Esimesel doktoripromotsioonil tunnistati doktori kraadi väärilisseks mag. R. Indreko

Eile kell 12 võis esimest korda peale bolshevikkude aega toimuda doktoripromotsioon, kus promoveeris mag. R. Indreko „Keskmisest rauaajast Eestis".

Pidulikule filosoofiateaduskonna doktoripromotsioonile oli tulnud eesotsas Tartu Ülikooli rektori prof. dr. E. Kantiga rohkesti ülikooli õppejõude, asutiste teaduslikke töötajaid, üliõpilasi ning teisi asjasthuvitatuid.

Pidulik doktori väitekirja kaitsmise koosolek, mis toimus Tartu Ülikooli naistekliinliku auditooriumis, algas filosoofiateaduskonna dekaani prof. dr. J. Marki avasõnaga, kes koos olekut avades tähendas, et tänane päev on tähispäevaks Tartu ülikooli ajaloos. Meil on avanenud võimalus avalikult disputeerida teaduslike küsimuste üle. Lühikesel enamlaste rezhiimi ajal ei antud selleks võimalust. Veel enam, omandatud teaduslikud astmed võeti revideerimisele Moskva seisukohalt.

Dekaani sõnavõtu järel sai sõna prof. E. Blumfeld, kes luges traditsiooni kohaselt ette promovendi eluloo ning tema poolt avaldatud teaduslikud tööd.

Promovend mag. R. Indreko, asudes oma teadusliku doktori-väitekirja „Keskmine kiviaeg Eestis" ettekandmisele, käsitles huvitavaid probleeme, mis seotud Eesti keskmise rauaajaga.

Töö ettekandmise järel andis piduliku doktoripromotsiooni koosoleku juhataja prof. dr. J. Mark sõna oponentidele. Esimesena sai sõna teine oponent prof. dr. G. Ränk, kellel promovendiga arenes pikem vaidlus mõningate muinasaja leidude üle. Oponent tähendas ühtlasi, et promovend R. Indreko on valinud raskeima ala oma teaduslikuks tööks doktori väitekirja kaitsmisel, kuna tema töös on uuritud aegjärku, mida Euroopa kronoloogia järgi nimetatakse keskmiseks kiviajaks. Töö omab tähtsust kogu Euroopa muinasaja uurijate seisukohalt.

Peale esimese oponendi prof. dr. H. Moora sõnavõttu lõppes mitu tundi kestnud promotsiooni-koosolek, kus promovend mag. R. Indreko tunnistati doktori kraadi väärilisseks.

Teadaanne

Saksa Punane Rist on loonud võimaluse sõnumite edasitoimetamiseks sugulastele või perekonnaliikmetele välismaal Punase Risti rahvusvahelise komitee kaudu Genfis. Selle tõttu võib nüüd iga riigikomissariaat Ostlandi elanik saata Saksa Punase Risti voliniku büroo kaudu

Riias, Wolter von Plettenberg-Ring 51, tel. 32 226,

välismaal viibivatele sugulastele ja omastele isiklikke ja perekondlikke teateid, silmas pidades allpooltähendatud tingimusi. Samal viisil annab Saksa Punase Risti volinik edasi teateid välismaalt riigikomissariaat Ostlandi elanikele.

Sõnumid tuleb koostada s a k s a k e e l e s mitte üle 25 s õ n a suuruses ja saata frankeeritud ümbrikus Saksa Punase Risti volinikule edasitoimetamiseks.

Teateid Saksa riiki või okupeeritud piirkondadesse Saksa postiühendusega võib saata otse.

Tartu, 20. 12. 41.

Tartu Piirkonnakomissar
Kurt Meenen.

Jõuluohvri päevad on täna ja homme

Kodanik mõtle sellele!

Bekanntmachung

Das Deutsche Rote Kreuz hat die Möglichkeit geschaffen, über das Internationale Komitee vom Roten Kreuz in Genf Nachrichten an Verwandte oder Familienangehörige im Ausland zu übermitteln.

Es kann daher nunmehr jeder Bewohner des Reichskommissariats Ostland über die Dienststelle des Beauftragten des Deutschen Roten Kreuzes in

Riga, Wolter von Plettenberg-Ring 51, Ruf 32 226,

an Angehörige oder Verwandte, die sich im Ausland befinden, Nachrichten persönlicher und familiärer Art unter Beachtung nachstehender Bedingungen übersenden. Ebenso werden vom Ausland Nachrichten auf dem gleichen Wege an Bewohner des Reichskommissariats Ostland vom Beauftragten weitergeleitet.

Die Nachrichten sind in d e u t s c h e r S p r a c h e bis zu einem Umfang von 25 W o r t e n an den Beauftragten des Deutschen Roten Kreuzes in einem frankierten Umschlag zur Weiterleitung einzusenden.

Nachrichten in das Reichsgebiet oder in besetzte Gebiete mit Deutschem Postverkehr können direkt übermittelt werden.

Dorpat, am 20. Dezember 1941.

Der Gebietskommissar in Dorpat
Kurt Meenen.

Teadaanne

eesti poliitilis- ja kriminaalpolitsei järelkasvu kohta

1. 6-kuisele kursusele eesti julgestuspolitseikoolis võetakse vastu noormehi, kes soovivad astuda eesti julgestuspolitsei teenistusse. Julgestuspolitsei-kool asub Tallinnas.

2. Õpetus julgestuspolitsei-koolis kui ka ülalpidamine kooli internaadis on õpilastele tasuta.

3. Julgestuspolitsei-kooli õpilasi loetakse riigiteenijaiks ja nad kohustuvad pärast kursuse lõpetamist vähemalt 1 aastaks astuma julgestuspolitsei teenistusse.

4. Julgestuspolitsei-kooli lõpetajad määratakse julgestuspolitsei (kriminaal- ja poliitilispolitsei) teenistusse endise Eesti Vabariigi maa-alal, ja nimelt ametikohtadele, millistele varem määrati endise Eesti Politseikooli kõrgema klassi lõpetajaid.

5. Julgestuspolitsei-kooli võetakse vastu noormehi, kes soovivad astuda eesti julgestuspolitsei teenistusse ja vastavad järgnevaile nõudeile:

1. Eesti kodakondsus,
2. vanus mitte üle 23 aasta,
3. vähemalt gümnaasiumiharidus,
4. kehaliselt täiesti terved,
5. kohtulikult karistamata,
6. laitmatud elukombed.

Mainitud nõudeile vastavaist kandidaatidest eelistatakse neid, kes on võtnud osa kommunismivastasest võitlusest või saanud kannatada kommunistliku valitsuse all.

6. Julgestuspolitsei-koolis toimuvale kursusele kandideerijail tuleb avaldused koos vastavate dokumentide või nende kinnitatud ärakirjadega esitada hiljemalt 30. 12. 1941 julgestuspolitsei-kooli ülema kapten Unt'i nimele Tallinn, Lai tn. 1.

Tallinn, 9. dets. 1941.

Eestimaa kindralkomissari
SS- ja Politseijuht.

Bekanntmachung

betr. Nachwuchs der Politischen-- und Kriminal-polizei

1. Zu einem 6-monatligen Kursus an der estnischen Sicherheitspolizei-Schule werden junge Männer aufgenommen, welche in den Dienst der estnischen Sicherheitspolizei eintreten wollen. Die Sicherheitspolizei-Schule befindet sich in Reval.

2. Der Unterricht sowie der Aufenthalt im Internat der Sicherheitspolizei-Schule sind für die Schüler kostenfrei.

3. Die Schüler der Sicherheitspolizei-Schule gelten als Staatsangestellte und sind verpflichtet, nach Beendigung der Kurse sich mindestens 1 Jahr dem Dienst der Sicherheitspolizei zu widmen.

4. Die Absolventen der Sicherheitspolizei-Schule werden in den Dienst der Sicherheitspolizei (Kriminal- und Polit.-Polizei) im Gebiet des früheren estnischen Freistaates gestellt, und zwar an Posten, die früher von den Absolventen der höheren Klasse der früheren estnischen Polizei-Schule bekleidet wurden.

5. In die Sicherheitspolizei-Schule werden junge Männer aufgenommen, welche in den Dienst der estn. Sicherheitspolizei eintreten wollen und folgende Anforderungen entsprechen:

ehem. estnische Staatsangehörigkeit,
Alter nicht über 23 Jahre,
mindestens höhere Schulbildung,
körperlich vollkommend gesund,
gerichtlich unbestraft,
tadellose Lebensführung.

Von den diesen Ansprüchen entsprechenden Bewerbern werden diejenigen bevorzugt, die sich am Kampf gegen den Bolschewismus beteiligt oder unter dem bolschewistischen Regime gelitten haben.

6. Die Bewerber für die Kurse an der Sicherheitspolizei-Schule haben ihre Gesuche mit Unterlagen oder deren beglaubigten Abschriften spätestens zum 30. 12 1941 an den Leiter der Sicherheitspolizei-Schule, Hauptmann U n ,t, Reval, Breistr. 1, einzureichen.

Reval, den 9. Dez. 1941.

Der Generalkommissar in Estland,
Der SS- und Polizeiführer,

Teadaanne

lühikursuse kohta eesti julgestuspolitsei-koolis

1. Eesti julgestuspolitsei-koolis korraldatakse lühiajaline, kuni 2 kuud vältav kursus meesisikuile, kes soovivad astuda eesti julgestuspolitsei teenistusse ja varem on teeninud teistel kutsealadel.

2. Julgestuspolitsei-kool asub Tallinnas. Õpetus ja ülalpidamine kooli internaadis on tasuta.

3. Julgestuspolitsei-kooli kursuslased loetakse riigiteenijaiks ja nad kohustuvad pärast kursuse lõpetamist vähemalt ühe aasta viibima julgestuspolitsei teenistuses.

4. Julgestuspolitsei-kooli lühikursuse lõpetajad määratakse julgestuspolitsei (kriminaal- ja poliitilispolitsei) teenistusse vastavalle endise Eesti Politseikooli kõrgema klassi lõpetajate ametikohtadele endise Eesti Vabariigi maa-alal.

5. Julgestuspolitsei-kooli lühiajalistele kursustele võetakse vastu meesisikuid, kes soovivad astuda julgestuspolitsei teenistusse ja vastavad järgnevaile nõudeile:

1) Eesti kodakondsus,
2) vanus mitte üle 45 aasta,
3) vähemalt gümnaasiumi haridus,
4) sõjaväeteenistuses olnud,
5) kehaliselt täiesti terve,
6) kohtulikult karistamata,
7) laitmata elukombed.

Mainitud nõudeile vastavaist kondidaatidest eelistatakse neid, kes on võtnud osa kommunismivastasest võitlusest või saanud kannatada kommunistliku valitsuse all.

6. Julgestuspolitsei-koolis toimuvale lühikursusele kandideerijail tuleb avaldused koos vastavate dokumentidega või nende kinnitatud ärakirjadega esitada hiljemalt 30. 12. 1941 julgestuspolitsei-kooli ülema, kapten Unt'i, nimele Tallinn, Lai tn. 1.

Tallinn, 9. dets. 1941.

Eestimaa Kindralkomissari
SS- ja Politseijuht.

Bekanntmachung

betr. Kurzlehrgang an der estnischen Sicherheitspolizeischule

1. An der estn. Sicherheitspolizei-Schule wird ein kurzfristiger, bis 2 Monate dauernder Unterrichtskursus für Männer veranstaltet, die in den Dienst der estn. Sicherheitspolizei zu treten wünschen und früher einen anderen Beruf ausgeübt haben.

2. Die Sicherheitspolizei-Schule befindet sich in Reval. Der Unterricht und der Aufenthalt im Internat der Polizeischule sind kostenfrei.

3. Die Lehrgangsteilnehmer der Sicherheitspolizei-Schule gelten als Staatsangestellte und verpflichten sich, nach Beendigung des Kursus mindestens für ein Jahr in den Dienst der Sicherheitspolizei zu treten.

4. Die Absolventen der kurzfristigen Kurse an der Sicherheitspolizei-Schule werden in den Dienst der Sicherheitspolizei (Kriminal- und Polit.-Polizei) im Gebiet des früheren estnischen Freistaates entsprechend den von den Absolventen der höheren Klasse der früheren estnischen Polizeischule bekleideten Posten eingesetzt.

5. Zu den kurzfristigen Kursen an der Sicherheitspolizei-Schule werden männliche Personen aufgenommen, welche in den Dienst der Sicherheitspolizei eintreten wollen und folgenden Forderungen entsprechen:

ehem. estn. Staatsangehörigkeit,
Alter nicht über 45 Jahre,
mindestens höhere Schulbildung,
im Militärdienst gewesen,
körperlich vollkommen gesund,
gerichtlich unbestraft,
tadellose Lebensführung.

Von den diesen Anforderungen entsprechenden Bewerbern werden diejenigen bevorzugt, die am Kampf gegen den Bolschewismus teilgenommen oder unter dem bolschewistischen Regime gelitten haben.

6. Die Bewerber für die an der Sicherheitspolizeischule veranstalteten kurzfristigen Kurse haben ihre Gesuche mit Unterlagen oder beglaubigten Abschriften spätestens zum 30. Dezember 1941 an den Leiter der Sicherheitspolizei-Schule, Hauptmann U n t, Reval, Breitstr. 1, einzureichen.

Reval, den 9. 12. 1941.

Der Generalkommissar in Estland
Der SS- und Polizeiführer.

Sõna ja tegu

Alates 10. detsembrist hakkas kehtima Eesti Omavalitsuse direktooriumides, nende allasutistes ja kohalikes omavalitsustes haridusdirektori korraldus, mis keelab ametisse võtmast direktori eriloata isikuid, kes kuulusid oma ülemusega ühte akadeemilisse organisatsiooni või kes on oma ülemusega sugulased.

See korraldus on kasvanud välja meie rahvusühiskonna ämmuseist spontaanseist ajendeist. Praegu on vara veel rääkida eeltähendatud korralduse tulemustest, kuid eeldused lubavad oletada, et see on meie Omavalitsuse esimene põhilise tähtsusega samm. Järelikult, äsjane haridusdirektori korraldus on teatavas mõttes esimene rahvusrevolutsiooniline tegu, mis lubab oodata veel teisigi selletaolisi. Selliseid sammud kinnitavad veelkordselt seda mentaliteeti, mis kujunemas uues ühiskonnas, nagu seda äsja haridusdirektori abi dr. A. Massakas rõhutas: „See, mis praegu sünnib meie avalikus elus ja põhjendab uue korra, pole mitte pinnapealne ümberkujunemine ega majanduslikele erihuvidele toetuv võitlus positsioonide pärast, mida peab üks kiht teise vastu.

Praegu käib pinnalt väga ulatuslik, kuid ühtlasi sügavale vaimuellu tungiv põhiline muutus kõigil elualadel.“

Miks rõhutada üllalvihjatud korraldust eriliselt? Vastus on siin ilmselt selge — nimetatud korraldus puudutab meie rahvusühiskonna laiemaid hulki, eriti aga rahva peaaju — haritlaskonda. Ja siingi peamiselt haritlaskonna nooremat osa — mele rahvusliku iseolemise tulevikukandjat. Eeltähendatud korraldus tõotab teha kord lõpu „haritlaste üleproduktsiooni“ küsimusele, mis liberaal-demokraatlikus süsteemis näis olevat Gordioni sõlmeks.

Äsjane haridusdirektori korraldus ei tõota teha lõppu mitte üksnes „onupojapoliitikale“, millest meil on tehtud aastakümneid juttu ajakirjanduses, ilma sõnadest kaugele jõudmata, see korraldus ei ole üksnes reaalpolitilise kaaluga, — vaid see omab ka erilist riigi-eetilist tähendust. Sellised teguvilsid sisendavad vaimustust, usku ja usaldust riigimeestesse, eriti noorema generatsiooni poolt, kes sageli võtab elunähtusi vastu siira tunnetusega ja püüab seda näha ideaalsemas valguses. Niisugused sammud vanemalt generatsioonilt kasvatavad autoriteeti ja lugupidamist nende vastu noorema sugupõlve poolt, kõrvaldades seega põhjused, mis teinekord võivad tekitada generatsioonide-vahelisi arusaamatusi. Meil, eestlastel, on tuntud vanarahva tarkus: „Meest sõnast, härga sarvest!“ — see põhimõte peab läbima läbi isiklikus kui ka avalikus elus.

Nüüd eeltähendatud korralduse andmisega on lunastatud meie uue rahvusühiskonna juhtkonna poolt välja esimene veksel. Nimetatud korraldus lubab teha jäädavalt lõpu sellele korrumpeerivale ja vildakale eluvaatele, kus töö- või ametiala saamiseks oli vaja teatavaid onupoeglikke ja akadeemilisi sidemeid. Nii näit. parlamentarismi-päevil oli haritud jõududele tagatiseks töökoha saamisel erakonna liikmekaart, hilisemal ajal akadeemilised ja sugulussuhted. Kahjuks need „õilsad traditsioonid“ olid niivõrd juurdunud, et isegi uue rahvusühiskonna loomepäevil purskasid taas oma erakordses ulatuses välja. Omavalitsus on siin saavutanud juba mõndagi ja nähtavasti on ta võtnud range hoiaku ja valvelesilu, et pareerida õigeaegselt vigu sealt avalt, kui need tagantjärele avastatakse. Põhimõte, kus protezheeritakse teatavald lemmikuid, arvestamata isiklikku ausust, tublidust ja töövõimet, on rahvuspoliitiliselt lubamatu teguviis, kuna see halvab rahvusorganismi tõeliselt loovat elujõudu ja selle loomulikku arengukäiku.

„Onupojapoliitika“ minevikus ei tekitanud meie rahvusühiskonna sotsiaalselt kehvemates kihtides mitte üksnes kibestus- ja alaväärsustunnet, vaid see sageli oma kunstlike vaheseinade loomisega andis hea reiva kommunistlikule propagandale. Nooruse idealism ei suuda taluda sotsiaalset ja majandusliku ülekohut ning korruptsiooni — pole siis ime, kui internatsionaalsed loosungid nakatasid teinekord melegi noorsugu, kes tahtis näha elu ilusamana, kes tahtis näha, et tema ilus ja armas kodumaa vajab nooruse elujõudu esmajoones ausal viisil.

Edasi paitaste eelistamine klikede kaudu asetas rahvusühiskonna laiemad sotsiaalsed kihistused — tavaliselt ühiskonna madalamaist astmeist pärinevad — olukorda, et nad ei saanud aastate vältel oma normaalsele elujärjele, et luua õigeaegselt kodu ja perekonda, nagu seda dikteerib loodus, mitte aga reaalsuse kunstlikult loodud kammitsad. — Vaatamata sellele et mele rahva visadus ja tööind tootis rahvamajanduslikult küllaldaselt materiaalseid varasid, siiski nendest osasaamine meie pauperiseerinud noorele haritlaskonnale oli üldiselt kättesaamatu. Need varad seisid teatavate kildkondlike ringkondade kätes, kes sageli mõjustasid meie omaegseid majandus- ja välispoliitilisi samme riiklikus elus, lähtudes siinjuures kitsastest taskuhuvidest ja võimupolitiilistest kaalutlustest. Ühiskonnas oli kujunenud kõikvõimsaks teguriks — see põhimõte peab lõõma läbi nii isiklikus kui ka avalikus elus.

Teisalt aga püüitakse parlamentliku korra ja liberaal-demokraatliku süsteemi kaitseks tuua argumenti, et mele majanduselu viimaseil aastail arenes kõrgkonjunktuuri tähe all ning demokraatlik süsteem ei tundvat tööpuudust, vaid sageli armastatakse rõhutada vastupidist — meil olnud koguni töökäte-puudus, eriti põllutöölistest, kuna vajalike tühikute täitmiseks pidi veetama põllutöölisi Poolast. Näiliselt paistavad olud ja asjad olnud kõige paremas korras.

Rääkida, nagu demokraatlikud süsteemid ei tunneks tööpuudust, siis võtkem kõigepealt vaatlusele kas või Inglismaa ja USA, milliseid sageli peetakse eeskujulikeks demokraatia emamaadeks, kuigi tegelikult valitseb neis riikides kõige puhtakujulisem väärdemokraatia. Mis puutub Inglismaasse, siis sealne valitsemispoliitika on niivõrd tihedalt koordineeritud rahvusvahelise juutluse finantskapitaliga, et üksikasjade toomiseks el piisa ajalehe kitsast ruumist, rääkimata neist sotsiaalseist vaheseinust, mis eraldavad Londoni East-Endi kodanikku lordidest nagu kuu ja päike valguse mõjus. USA-s valitseb tüüpiline „rahamonarhia“. Siin 60 perekonda on need, kes moodustavad dollaridünastia, kelledele isamaa, humaansus, usk ja kultuur on ainult niikaua väärt, kui nad kindlustavad teatavatele klikedele raha ja võimu.

Mis puutub mele sotsiaaloludesse minevikus, eriti aga majanduspoliitilises osas, siis kõik mäletavad veel hästi, kuidas 1932—1934. a. ajaperioodis tekkinud dünaamilise rahvaliikumisega — vapsismiga liitus suur osa neid, kes kannatasid majanduskriisi tõttu tööpuduse all. Haritlaskonna tööpuuduse kohta oli sunnitud tolleaegne riigivanem K. Päts kirjutama: „Haridus on jõud. Ühendage seda suurt jõudu selleks, et võita tööpuudust, minnes üle uutele aladele ...“ (Vt. Töötute Haritlaste Ühingu aasta-album 1935, lk. 4.) Demokraatlike ringkondade poolt efekti loomine „Poola töölistega“ lubab siinkohal teha ka teissuguseid järeldusi, kui ainult rääkida meil valitsenud töökäte-puudusest põllutööliste suhtes. Siin püüti lihtsalt suurtalupidajalike ringkondade poolt, nn. „potipõllumeeste“ ridadest kunstlikult kruvida põllutööliste palku madalamale tasemele, rääkimata viletsatest põllutööliste korterioludest, mis samuti omalt poolt aitas kaasa põllutööliste üldisele vähenemisele jne.

Kuna kindralkomissari äsjase saabumisega on muutunud hoopis teiseks meie riigiõiguslik struktuur, kui oli seda varem, siis pole linnulennuliselt huvituseta jälgida, milline oli sotsiaal- ja majanduspoliitiline olund Suur-Saksamaal pärast Versailles'i rahulepingut ja kuhu on jõutud tänaseks.

Tööotaolu suurust Weimari vabariigi aegsel Saksamaal iseloomustavad kõige paremini statistilised andmed. Kui veel 1924./25. aastal tööotuid Saksamaal võis arvestada umbes poole miljoni ümber, siis 1932. a., s. o. aasta enne Adolf Hitleri võimuletulekut, tööotute arv ulatus üle 7 miljoni.

Kuivõrd tööotaolu võib inimesi ruineerida, sellest ei tea mitte üksnes jutustada rahvamajandusteadlased, vaid tööotaolu mõjub materiaalsele vaesustumisele vaatamata kahjulikult palju enam psüühiliselt. Moodsa arsiteaduse andmeil viimaseaegne erakordselt suur närvihaigete protsent langeb üldise tööotaolu arvele, millised sümptoomid on omased nn. liberaal-demokraatlikele riikidele. Viimast asjaolu kinnitab ka sealsete riikide statistika. Nii näit. USA rahandusliku organisatsiooni Farm Credit Administration koosseisude direktor Dick Carlson oma raamatus „Teguvõimas isik“ väidab ametliku statistika põhjal, et enam kui pool kõigist haigeist Ameerika Ühendriikides kannatavad vaimse haiguse all. New Yorgi osariigist, riigist, mis sisaldab ligi 10 protsenti terve maa elanikkonnast, iga 22 elaniku kohta üks inimene selles suures osariigis veedab mõne aja vaimsete haiguste haiglas (!).

Kui tänapäeva Saksamaa ei tunne enam tööpuudust, vaid kehastab endas Suur-Saksamaad, kes praegu võitleb tagajärjekalt, et hävitada idas bolševism ja murda läänes rahvusvahelise finantskapitali huvid, siis see seletub esmalt Juhi isikuga, kes oskas ja suutis rakendada tööle rahvusühiskonna potentsiaalseid jõude — andis rahvusühiskonnale dünaamilise kuju. Juba oma võimuletuleku esimesel aastapoolikul Adolf Hitler võis oma kõnes 9. juulil 1933. a. Dortmundis märkida: „Nüüd ei ole neljast aastast täielikult mõödunud kuut kuud ja meie oleme selle kuue kuu jooksul viinud töötute arvu 2 miljoni ümber alla ning võitleme kuu-kuu võrra, poolaasta-poolaasta võrra, kuni oleme lahendanud tööotaolu kõrvaldamise küsimuse.“

Laialdane rünnak Saksamaal tööotaolu kõrvaldamiseks algatati 1933. a. 30. mail Tööotaolu Vähendamise Seadusega (Gesetz zur Verminderung der Arbeitslosigkeit), investeerides rahvuslikku tööfondi miljard riigimarka, juhtides naisi kodustesse talitustesse, seades sisse üldise teenistuskohustuse noortele jne. — need kõik olid vaid neliaastaku programmi algvõtted, kuid lõpptulemus on see, et ajal, mil plutokraatia USA-s ja Inglismaal on hädas tööliste sotsiaalprobleemide otstarbekohase lahendamisega, rahvussotsialistlik Saksamaa ei tunne selliseid suuri vaheseinu, kus ühel poolel asub äärmine rikkus ja teisal — lumpenproletariaat.

Ajal, mil meie rahvas on tihedas liidus oma eluruumis Suur-Saksamaa natsiooniga, hellitab ta vaid üht lootust, et tehakse lõpp kord orjastavale bolševismile idas ja murtakse läänes finantskapitali protsendi-orjus, mis ei lase laialdastel hulkadel areneda loomuliku avaruse piirides. Seepärast tuleb tervitada iga sammu meie Omavalitsuse poolt, mis on suunatud meie rahvusühiskonna laiemate hulkade hüveoluks. Seda soovi on õieti väljendanud sisedirektor O. Angelus, kui ta ühes oma varasemas raadiokõnes väitis: „Me tahame, et tööannaks inimestele, ükskõik mis tööd nemad teevad, elurõõmu ja neid vahendeid, mida inimesed vajavad õnnelikuks eluks selles maises maailmas. Selleks aga soovime, et need juhtivail kohtadel seisvad inimesed, kelledest oleneb tööle võtmine ja töö määramine, tegutseksid puhtalt, ausalt ja seega üldsuse kasuks. Üldhuvid kõlvad isiklike huvide ees — see saagu ja olgu põhialuseks meie kõikide töös ja elus.“

A. Tonska.

Sõjageograafiat

Singapur — India ookeani Gibraltar

Sir Stamford Raffles heiskab lipu

Sageli on tõmmatud paralleele Gibraltari ja Singapuri, mida tihti nimetataksegi „India ookeani Gibraltarlis“, vahel, kusjuures Singapurile 20. sajandil omistatakse suuremat tähtsust kui Gibraltarile 19. saj.

Et Inglismaa tänapäeval omab ühel maailma tähtsaimal kaubaturul sellise kaubanduse- ja kaitsepoliitiliselt olulise toetuspunkti, siis peab ta selle eest tänulik olema ühele oma Ida-India koloonia ametnikule, kelleta Singapur tänapäeval arvatavasti oleks Hollandi Sunda saarestiku koloonia osa. Inglane sir Stamford Raffles oli see, kelle selge pilk oskas hinnata hilvesid, mida tollal tühja kaluritе saare omandamine edaspidi Inglismaale pidi andma. Saare anneksteerimine pidi hoobil kindlustama Inglismaa ülemvõimu selles maailma-osas. Kodumaal Raffles kohtas vaid külma vastuvõttu. Laskmata end sellest ebaedust heidutada, suutis Raffles India asekuninga oma plaanidele võita, kelle nõusolekul ta 20. veebruaril 1819 saarel heiskas Inglise lipu. Ajalugu pidi tõeks tegema Rafflesi prohvetliku ennustuse, mida ta väljendas kirjas asekuningale: „See oli minu hea õnn, mis võimaldas omandada selle punkti, mis omab kõik mõeldavad geograafilised ja lokaalsed eeldused. Hea sadam väina äärres, millest ükski laev ei saa meie lipust mööduda kaugemalt kui poole milli kauguselt.“

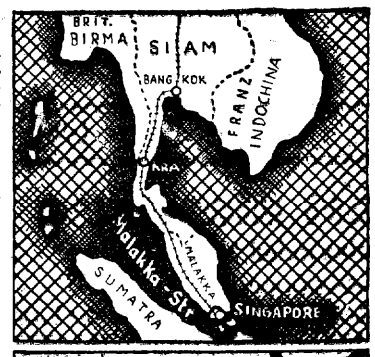

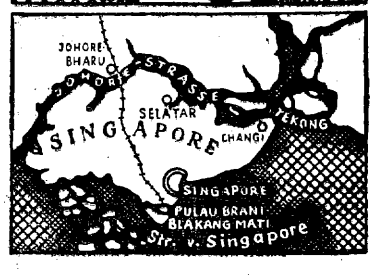

Singapur on saar

Mis on siis õieti Singapur. Millised on tema geograafilised ja strateegilised eeldused, mis teevad teda üheks tähtsamaks Briti impeeriumi tugipunktiks? Singapur on saar samanimelise linnaga, mis asub Malaka poolsaare lõunatipus, eraldatud mandrist kitsa Johore ning Hollandi Sunda saarestiku valdustest Malaja väinaga. Saare pikkus on ca 40 km, laius 25 km, üldpindala ca 560 ruutkm. Saare elanike arv on üle 600.000, kelledest 78 prots. on hiinlasi, 10 prots. malailasi, 8 prots. hindusid ning 2 prots. eurooplasi. Saar avab hea pinnase põllumajanduseks, kus peamised kultuurid on kautshuk ja aedviljad. Umbes ¾ elanikest elab samanimelises linnas, mis on Briti nn. „Straits Settlements'i nimelise kroonikoloonia administratiivseks ja kaubanduslikuks keskuseks. Saar on mandriga ühendatud üle Johove väina rand- ja maanteega.

Washingtoni desarmeerimiskonverentsi otsusega 1822 Inglismaa, USA, Jaapani, Prantsusmaa ja Itaalia vahel, millega fikseeriti nimetatud riikide sõjalaevastiku tonnaazhide omavaheline suhe, kohustus Inglismaaga mitte ehitama uusi laevastiku tugipunkte Vaikse ookeani piirkonnas ida pool 110 kraadi idapikkust. See tähendas Inglismaale ka Hongkongi esmajärguliseks mereväe tugipunktiks väljaehitamisest loobumist, mis oma liigse lähedduse tõttu võimalikule tulevasele vastasele, Jaapanile, selleks ka eriti ei sobinud.

Hongkongi asemele pidi asuma Singapur. Selle otsuse oli teinud admiraliteedi komisjon 1921, pärast seda, kui admiral lord Jellicoe oma ristlejate eskaadriga küsimuse uurimiseks oli ette võtnud laialdase ringsõidu Singapuri ja Austraalia vetes. See tähendas taandumist Jaapani lähedasest Hongkongist 1400 km tagasi, kuid samavõrra ka lähenemist Briti impeeriumi Aasia vallutuste südamikule, Indiale.

Singapuri majanduslik tähtsus

Kui tõmbame ümber Singapuri sõõri, mille raadius on 2000 meremili, s. o. tavaline sõjalaevastiku tegevusraadius, siis haarab nii saadud sõõr endasse saari ja maid, mis maailmamajandusele, eriti aga Briti kaubandusele kui ka maailmavõimule on erakorralise tähendusega. Kui vaadelda vaid India ja Vaikse ookeani võtmepunktide kaugusi Singapurist, siis ilmestub ilma pikemata, kui keskne on Singapur Briti Kaug-Ida majanduslike ja poliitiliste huvide kaitsel.

Mitte vähem kui 50 neid piirkondi ühendavat laevaliini läbivad Singapuri mõjupiirkonda. Enam kui 16.000 laeva üle 30 milj. tonnaazhiga aastas külastavad Singapuri sadamat, rääkimata rannasõidulinnidest, mis toimivad juurdeveolinnidena ülemereliinidele. Päev päeva kõrval liigub neis vetes sadatuhandeid tonne Briti laevaruumi tööstusele vajalike tooraainetega. Nende tõsiasjadega on ka selgitatavad rasked kahjud, mida Maailmasõja ajal Saksa ristleja „Emden“ lühikese ajaga Inglise laevandusele suutis tekitada. Siin selles Singapuri mõjupiirkonnas asub India, Hollandi-India, Tai, Prantsuse Indo-Hiina, suurem osa Hiina majandusruumist ja suur osa Okeania saarterikkusest. Üle Singapuri viib otsene tee äärmiselt tähtsasse Ida-Aasia majandusruumi, kus Inglismaa kuni kõige viimase ajani mängis olulisimat osa. Ka Singapuri tagamaa on Briti maailmariigile suure tähtsusega. Strait Settlements'i ja Ühendatud Malaia riikidest saab Briti maailmariik neli viiendikku oma kautshukist, Singapuri lähedasel Pulau Bkani saarel asuvad tinasulatustööstused toodavad enam kui poole kogu maailma tinatoodangust. Peale selle läheb Singapuri kaudu välja suurel arvul kopra ja kala. Sama tähtsuse omab Singapur ka tagamaa varustajana ja reekspordi keskusena. Singapur on tähtsaim Kaug-Ida sõeljaam, kaabli- ja raadiovõrgu ning Kaug-Ida tsiviil-lennuliinide sõlmpunkt.

Sõjaline toetuspunkt

Singapuri strateegiline tähtsus on sama suur kui tema liiklus ja kaubanduslik tähtsus. Juba ammu arvestati inglise-hollandi ringkondades seda, et Jaapani-Ameerika sõja korral Jaapan on sunnitud vallutama osa Hollandi-Indiast, et sealseid õlivälju saada oma valdusesse, mis Jaapani laevastiku varustamiseks on kui just mitte vältimatud, siis igatahes äärmiselt olulised. Sellised Jaapani kavatsused on aga seni teostamatud, kui esmajärguliseks toetuspunktiks väljaehitatud Singapurile toetuvad vastavalt küllaldased merejõud, mis asuvad sõjas Ameerika poolele. Samuti võib Filipiinide okupeerimist takistada ainult laevastik, mis opereerib Singapurist kui baasist, kuna Ameerika oma ja Inglise Austraalia baasid selleks liiga kaugel on. Teiste sõnadega: Singapur pole mitte ainult kitsus, mille kaudu peab toimuma kõik idast läände ja läänest itta suunduv liiklus, pole mitte ainult riiv, mis Ida-Aasiale tõkestab tee läände. Palju enam — Singapur peab kaitsma ka Inglismaa poolt kartlikult hoitavat Indiat võimaliku Jaapani invasiooni eest, ning Singapuri kahurid pidid hoidma jaapanlasi eemal ka Taist, Hollandi koloniaalvaldustest, Prantsuse Indo-Hiinast, Hongkongist ja Filipiinidest. Edasi pidi Singapur olema ähvarduseks igale põhjast tulevale ja kaugenevale lõunasse suunatud mingi Ida-Aasia suurvõimu taotlustele, seega siis pidi ta olema vari ja kaitse ka Uus-Meremaale ja Austraaliale.

Need majanduslikud, poliitilised ja strateegilised lähtekohad, mis rääkisid Singapuri kasuks, leidsid toetust ka asjaolust, et Singapur vastab kõigile loodusilkele eeldustele, mida vajab suuremakalibriline laevastiku tugipunkt. Johore väina ääres asuv Selatari sõjasadam annab kaitset iga ilmastiku eest ja pakub ankrustamisvõimalusi ka suurimatele laevadele. Rikkalikud õliväljad, nagu Miri õliväljad Saravanis, mis päevas annavad üle 1000 tonni õli, asuvad vaid 400 meremiili kaugusel. Samuti kergesti on kättesaadavad ka Hollandi-India õliväljad, kuna Ranguuni, Kalkutta ja Adeni õlivarud moodustavad kindla reservi. Sütt saadakse Indiast, Malai riikidest ja Briti Borneost. Sõjavarustust Singapur ise ei tooda, kuid hädavajadusel ta saab seda India ja Lõuna-Aafrika rasketööstuselt, seega mitte olenedes varustusest, mis peavad läbima Vahemere või tegema pika tee ümber Healootuse neeme. Ümbritsev saarterikk teeb igale võõrale merejõule ootamatud manöövrid raskeks, pealegi kuna osa saari moodustab Singapuri välise kaitsevööndi ja on kindlustatud raske relvastuse ja miinitõketega.

Singapuri kindlustused

Kõigi sellega arvestades otsustas Inglise valitsus Singapuri ehitada esmaklassiliseks laevastiku ja õhujõudude tugipunktiks. Krediiti selleks määrati 10,5 miljonit naela ja ehitus pidi olema lõpule viidud 1936. aastaks. Kuid juba 1935 määrati uusi krediite lõpule-vididavate ehitiste täiendamiseks ja 1938. a. kindlustuste tunduvaks laiendamiseks, mis Singapuri pidid muutma haavamatuks ka kontinendilt tulevatele rünnakutele. Samal ajal asuti ka Port Darwini sõjalisels tugipunktiks väljaehitamisele, mis pidi moodustama Singapuri küljekaitse.

Praegusel kujul Singapuri väljaehitamise esimese ja teise faasi tööd olid lõpule viidud, s. o. Singapur oli välja ehitatud laevastiku ja õhujõudude tugipunktiks. Harvadele dokkidele lisaks on toodud Inglismaalt uus hiigeldokk, mis suudab tõsta ka suurimaid lahingulaevu. Suur kuivdokk on võimeline vastu võtma vajadusel ka Queen Mary't. Laevaparandustöökojad omavad moodsaimat varustust, põletusaine ja sõjamaterjali tagavarad on tohutud. Kogu saar ja eemalasuv kaitsevöönd on varustatud rohkete raskete 13,5- ja 15-tolliste kahuritega. Lennuväe jaoks lõpetati 1936. a. moodsa lennuvälja ehitustööd ja veel eelmisel aastal võis lehest lugeda teadet Singapuri õhukaitse seadmete täiendamise kohta. 1937. a. suured meremanöövrid näitasid Inglise andmetel, et Singapur merelt on vallutamata. Mandripoolse kaitseliini ehitustööd olid 1940. a. veel lõpule viimata, kuigi nende kallal palavikuliselt töötati. Singapuri garnisoni arvulise suuruse kohta puuduvad andmed. Korduvalt vaid läbisid ajalehti teated uute vägede saatmisest Singapuri.

Kui kaua veel?

Ennustusi teha Singapuri saatuse kohta Jaapani praeguste edusammude järel on varajane. On selge, et Briti 2—3 lahingulaeva hävitamine paiskas segi kõik kavad, samuti võib Singapuri äralõikamine mandrist tuua tõsiseid raskusi, kuna Jaapani väed jõudnud Malai poolsaare lääneservale omakorda on võimelised segama Singapuri varustamist merd kaudu. Indo-Hiina ja Tai asumisega Jaapani poolele oli Burma kaotanud puhvri, mis teda pidi kaitsma. Nüüd ongi järgnenud jaapanlaste sissetung Burmasse. Inglise merejõud ei suutnud takistada dessante Luzoni saarele. Oma Kaug-Ida laevastiku pealõõgijõu kaotanud, osutusid inglased võimetuks takistama ka sissetungi Borneole, millest viimased teated kõnelevad. Praegu toimuvad võitlused on endiselt veel lahingud Singapuri lähistel, olles kaugemale jõudmata sissejuhatavast faasist.

Ka.

Pimendamisaeg
21. dets. 1941 on kella 15.45—8.50
Verdunklungszeit
21. Detz. 1941 v. 15.45 bis 8.50

Kasvatuslikke küsimusi

Mida kujutab endast Hitler-noorte organisatsioon

Autoritaarsete riikide olemusse kuuluvad ka riiklikud noorte organisatsioonid. Selleks leidub eeskujusid Itaalias, Ungaris, Hispaanias jne. Nende kõrval on aga Saksa Hitler-noortel veel eriline omapära. See omapära on pärit selle organisatsiooni tekkimise ajast.

Juba nimi „Hitler-noored“ ütleb enam kui „Adolf Hitler'i juhtimisel oleva riigi noorsugu“. Hitler-noored olid olemas juba siis, kui rahvussotsialistlik liikumine ei omanud veel riigivõimu, vaid oli võitluses selle pärast. Selle võitluse võidukas läbiviimises ja isegi surmaohvrites on Hitler-noortel oma osa. Sellepärast on seal veel täna kehtiv vabatahtliku liikmeksoleku põhimõte. See põhimõte oleks võinud muutuda tarbetuks, kui 6. aprillil 1939. a., seega kuus aastat pärast võimu ülevõtmist, pandi kehtima noorsoo teenistuskohustus ja selle teostamine pandi Hitler-noorte organisatsioonile. Vabatahtlikkuse põhimõttele jäeti aga järgmine kuju: Lapse isa on kohustatud, kui tema poeg või tütar on saanud 10 aastat vanaks, registreerima oma lapse Hitler-noorte juures; peale selle on temal aga õigus paluda tema poeg või tütar vastu võtta Hitler-noorte liikmeks, missugusel juhul otsustatakse küsimus partei põhimõtete kohaselt. Oma teenistust täidavad registreeritud kui ka vastuvõetud ühtemoodi. Samal ajal kui esimesed täidavad vaid oma teenistuskohustust, vaadatakse vastuvõetuile kui partei järelkasvule, kes saavad sobivuse korral partei liikmeks.

Polste ja tüdrukute organisatsioonid töötavad lahus, kuid on korraldatud paralleelselt. Poiss teenib 10. kuni 14. eluaastani „Jungvolk'is“, 14. kuni 18. eluaastani tõelises Hitler-noorte organisatsioonis. Vastavalt sellele läheb tüdruk esiteks „Jungmädel'ite“ organisatsiooni ja hiljem Saksa tüdrukute liitu (Bund deutscher Mädel). Hiljem võib noormees üle minna S. A.-sse, mis on omaette formatsioon. Hitler-noorte hulka vastuvõetud tütarlapsed 18. kuni 21. eluaastani võivad astuda „Usk ja Ilu“ organisatsiooni. See on riiklikule noorsoojuhile alluv partei organisatsioon, mis tegeleb sellele vanadusastmele vastava noorsoo kasvatusega.

Sel kombel haaratakse noori nende elu selles sfääris, mis jääb vabaks vanematekodu ja kooli vahel ning milles kujundamine vajaline. On aga olemas ka määrus, mille järgi võib vabaneda teenistusest Hitler-noortes, kui näiteks noor koolitöös muidu edasi ei jõua. Järelevalve tervisholu suhtes on Hitler-noorte juures väga vali. Kõigi vanadusastmete kohta on kindlaks määratud sportliku tegevuse ülemmäärad, et ära hoida kahjulikke tagajärgi kasvueas. Noored on alatise arstliku valve all. Nad on kindlustatud ka õnnetuste vastu.

Veel tähtsam on loomulikult vaimne suunamine. Siin annab riik abi. Näiteks annab riik toetusi noortekodude ehituseks. Kasvatuse sihiga antakse filme ja kirjandust, kuid otsene kasvatus peab tulema mitte ülevalt, vaid noorte endi ridadest, põhimõtte kohaselt, et „Noored peavad juhtima noori“. Ringkonnajuhi vanus on keskmiselt 25 aastat. Vanemad, s. t. kuni 30 aastat, on juhid, alates piirkonnajuhist kõrgemale. Siin on tegemist vaid umbes 40 isikuga, kuna ringkonnajuhtide arv on umbes 1.200; 750.000 veel noorema alljuhi ja miljoneisse ulatuva liikmeskonna hulgas. Hitler-noorte organisatsioon on osutunud kõiblikuks. Esmajoones aitab ta kaasa rahvusühiskonna ja tervikluse loomiseks lapsekingadest peale.

Guam

Ühendriikide sõjaline baas Guam kuulub Mariannide saartelõhma. Tema pinnasuurus on 544 km2 ja peamiselt polüneeslastest koosnev elanikkond ulatub 23.000 inimeseni. Guami saar on USA-le kaablijaamana kui ka mere- ja õhulaevastiku baasina silmapaistva tähendusega. Ta moodustab viimse etapi teel USA-st suure Filipiinide saarestikmani, millest Hispaania pidi loobuma 1898. a. Ühendriikide poolt provotseeritud sõja õnnetu arengu tõttu.

(„Die Front“)

Laule tänapäevasi

Siis kui vinglesid surmakuulid...

K. E. Sõõt.

Liivnõmmel tardunud vererada
tähistas suunda mu kodukülla.
Päikene kõrvetas. Üle me palu
vinglesid kuulid ja pommikillud.

Kodumaa koltus. Tahtsin matta
südamevalu murede mulda...
Liivnõmmel tardunud vererada
tähistas suunda mu kodukülla.

Siit läks tee, siit ootasin koju
venda, kes tulemas surmaväljalt.
Raske oli pääseda surmaväljalt —
siis kui vinglesid surmakuulid,
liivnõmmel tardunud vererada.

Meie, eesti mehed, naised

Anna Haava

Meie, eesti mehed, naised,
Meie teame, mis on töö —
Uhkelt! Vabalt! Maal või linnas —
Mingi ränk ei ette löö.
Vennu kõigi rahutööga
Ületame iga mäe —
Igaüks meil oma sangar,
Keegi meist ei vilmseks jää.
Suure Rahuriigi poole
Kõik maailma igatsus —
Kuivõrd puhtad inimpüüded,
Tulla saab see õnnistus.

Ära karda

Are Lee

Ära karda astuda kõvasti!
Mele päralt on täna ja homme.
Kes lootma õppinud uuesti,
ei kõhelda ole sel komme.
Me raskuste all ei nõrkenud,
ja lootus on kannud vilja.
Nüüd kaasa tõmbame tugevaid,
tööd alata pole hilja!
Me kätes on uue maailma sünd.
Me loome ta suure ja ülla!
Me lükkame lahti kõik väravad.
Uut inimest kutsume külla!

Majanduslik elu

Saksa puitvilla edusammud sõja ajal

Puitvilla tööstus teeb Saksamaal ka sõja ajal suuri edusamme. Eriti suured teened sünteetiliste ketrusainete parandamise alal on firma „I. G. Farben“ uurimisinstituutidel. Puitvilla tootmismenetlusel on kasutada nüüd uus leiutis, nn. Kelheimi puitvilla tüüp N. See võimaldab valmistada mahukamaid kudesid, kui see oli võimalik seni. Neil kudedel on tugevam struktuur ja neid iseloomustab eriti nende kurrutus.

Edast on uue menetluse põhjal võimalik toota puitvilla palju lühema tootmisprotsessi abil ja selle tootmiseks ära kasutada lähteainetena kõiki tselluloosi sisaldavaid aineid, nagu näiteks õlgi, rapsi, lina- ja kanepijäänuseid jne. Tehniline külg on teinud suuri edusamme eriti sõja ajal.

Kiriklikke teateid

Puhja kirik. 24. dets. kl. 5 p. l. liturgiline jumalateenistus laululehtedega. Laulab kiriku meeskoor.

Jõulu I pühal, 25. dets. kl. 11 homm. jumalateenistus laululehtedega. Laulab kiriku naiskoor.

Jõulu II pühal, 26. dets. kl. 11 homm. jumalateenistus. Laulurasmat.

Vana-aasta õhtu jumalateenistus kell 5 p. l. Armulaud. Mälestus-laululehed. Laulab kiriku meeskoor.

Uue aasta jumalateenistus kell 11 homm. laululehtedega. Jutlustab õp. J. Valk, laulab kiriku naiskoor.

Õp. K. Särg.

5 Briti laeva, kokku 25.000 brt, uputatud

Peale selle vigastati 2 tanklaeva ja 1 kaubalaeva. Üks Nõukogude hävitaja merepõhja, teine vigastatud

Ägedad võitlused idarinde kesksektoris

Juhi peakorterist, 20. detsembril.

Sõjavägede ülemjuhatus teatab:

Idarinde keskosas kestavad ägedad võitlused. Vastane kannatas uusi raskeid kaotusi. Võitlus-, sööstvõitlus- ja hävituslennukite üksused hävitasid vaenlase väli- ja kahurväe toetuspunkte ning ajasid pommitamise ja kuulipilduja tulega laiali Nõukogude ratsa- ja motoriseeritud kolonne. Peale selle sooritati mõjukaid õhurünnakuid lennutugikohtade ja raudteeseadelditele vastu. Barentsi meres saavutati raskekalibriline pommitabamusi ühele prahilaevale.

Barentsi meres toimus öine merelahing Saksa ja Nõukogude hävitajate vahel. Üks vaenlase hävitaja uputati torpeedotabamusega, teine vigastati kahuritulega. Saksa hävitajad saabusid eduka lahingu järel vigastamatult toetuskohta.

Võitluses Briti varustuslaevanduse vastu uputasid allveelaevad Atlandil 4 vaenlase laeva, kokku 17.000 brt. Peale selle vigastati kahte tanklaeva ja üht prahilaeva torpeedotabamustega. St. George'i kanalis hävitasid lennukid, mis sooritasid relvastatud luureiendu, mööduvad ööl ühe 8000-brt. tanklaeva ühest konvoist.

Põhja-Aafrikas Saksa ja Itaalia väeosad pärast vaenlase rünnakute tagasilöömist löid endid kava kohaselt vastasest lahku. Saksa võitluslennukid pommitsaid ööl vastu 20. detsembrit heade tulemustega sõjalisi seadmeid Tobruki sadamas.

5 britische Schiffe, 25.000 BRT., versenkt

2 Tanker und 1 Frachter beschädigt. 1 Sowjet-Zerstörer versenkt, ein weiterer Zestörer beschädigt

Im Osten: schwere Kämpfe im mittleren Abschnitt

Aus dem Führerhauptquartier, 20. Dezember.

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im mittleren Abschnitt der Ostfront dauern die schweren Kämpfe an. Der Gegner erlitt neue starke Verluste. Kampf-, Sturzkampf- und Jagdfliegerverbände vernichteten feindliche Feld- und Batteriestellungen und zersprengten durch Bombenwurf und Beschuss mit Bordwaffen berittene und motorisierte sowjetische Kolonnen. Weitere wirksame Luftangriffe richteten sich gegen Flugstützpunkte und Eisenbahnanlagen. Ein Frachter erhielt in der Barents-See Bombentreffer schweren Kalibers.

In der Barents-See kam es zu einem nächtlichen Seegefecht zwischen deutschen und sowjetischen Zerstören. Ein feindlicher Zerstörer wurde durch Torpedotreffer versenkt, ein anderer durch Artillerietreffer beschädigt. Die deutschen Zerstörer liefen nach erfolgreichem Gefecht unbeschädigt in einen Stützpunkt ein.

Im Kampf gegen die britische Versorgungsschiffahrt versenkten Unterseeboote im Atlantik 4 feindliche Schiffe mit zusammen 17.000 BRT. Ausserdem wurden 2 Tanker und ein Frachter durch Torpedotreffer beschädigt. Im St. George-Kanal vernichteten Flugzeuge, die zu bewaffneter Seeaufklärung eingesetzt waren, in der vergangenen Nacht aus einem Geleitzung heraus einen Tanker von 8000 BRT.

In Nordafrika setzten sich die deutsch-italienischen Truppen nach Abwehr feindlicher Angriffe planmässig vom Gegner ab. Deutsche Kampfflugzeuge bombardierten in der Nacht zum 20. Dezember mit guter Trefferlage militärische Anlagen im Hafen von Tobruk.

Tartu Saksa Ametiposti teadaanne

Senini kehtinud korraldus, mille järgi ametiasutised, pangad jt. postitasid oma *margistatud lihtsaadetised postkontorites* allkirja vastu postiraamatutes, jääb selle teadaande avaldamise päevast Tartu linnas ja Saksa Ametiposti teenistuspiirkonnas ära.

Postitajaid palutakse oma ametikirjad aegsasti kas Tartu Postkontori või Tartu-vaksali harukontori postkasti heita, sellega välditakse hilinemisi saadetiste sihitamises.

Tartu Saksa Ametipost.

Bekanntmachung des Deutschen Dienstpostamts Dorpat

Die bisherige Einrichtung, wonach bei der Einlieferung geschlossener, gewöhnlich frankierter Briefe — sogenannter Amtsbriefe — den Auflieferern — Behörden, Banken und Firmen — in vorbereitetem Einlieferungsbuch eine Anerkenntnis des Einlieferungspostamtes erteilt wurde, wird mit dem Tage der Bekanntmachung für den Stadtbezirk und den Dienstbereich des Deutschen Dienstpostamtes aufgehoben.

Die Auflieferer werden gebeten, ihre abgehenden Amtsbriefe so zeitig in die Briefeinwürfe des Dienstpostamtes Ritterstrasse oder des Zweigpostamtes am Bahnhof einzulegen, damit Verzögerungen in der Beförderung der Sendungen durch verspätete Auflieferung vermieden werden.

Deutsches Dienstpostamt Dorpat.

Roosevelt kavatses pidada gaasisõda

Kuid vastavad relvad langesid jaapanlaste kätte, enne kui neid suudeti kasutada. Inglased kaotasid Malaias 171 lennukit

DNB. Tokiost, 20. dets. Keiserlik peakorter teatas, et Jaapani pommituslennukid ründasid neljapäeval Murphy ja Nycholdsfieldi läheduses asetsevaid lennuvälju. Kaheksa rasket pommituslennukit tulistati põlema ja kuus hävituslennukit tulistati alla.

Keiserliku peakorteri kõneleja paljastas ameeriklaste ebahumaansuse, mis seisneb selles, et Ühendriikide armee kavatses võtta tarvitusele mürkgaase. Guami saarel seisid Ühendriikide maaväe käsutuses relvad mürkgaasisõja pidamiseks, milline sõda rahvusvahelise õiguse põhjal on keelatud. Tänu Jaapani maa- ja mereväe kiirusele saadi need relvad sõjasaagiks, enne kui ameeriklased võisid neid kasutada.

Churchilli kaotused Malaias

Berliinist teatab DNB: Malaia poolsaare võitlusruumis tulistati kuni 14. dets. õhuvõitlustes alla 27 vaenlase lennukit. 29 lennukit langes sõjasaagiks ja 115 lennukit hävitati maapinnal. Seega kaotasid inglased selles võitlusruumis kokku 171 lennukit.

Wavell ise kinnitab

Shanghaist teatab DNB: Briti vägede ülemjuhataja Indias kindral Wavell teatab, et Inglise väed olid sunnitud evakueerima Malaia poolsaare ranniku läheduses asetseval Penangi saare.

„Surmahoop ümberpiiramisrindele“

Berliinist teatab DNB: „Berliner Börsen-Zeitung“ kriipsutab oma kommentaaris alla Jaapani relvastatud jõudude kolme osa eeskujulikku koostööd. See koostöö ajas nurja inglaste kavatsuse panna Hongkongis vastu veel 3 kuud.

„Zwölf-Uhr-Blatt“ juhib tähelepanu eriti inglaste vaikimisele Hongkongi kohta. Ühtlasi konstateerib leht, et Hongkongi langemine pole mitte ainult surmahoobiks Tshungkingi valitsusele, vaid ka üldse vaenulikule ümberpiiramisrindele, sest Burma kõrval oli Hongkong Tshungkingi peamiseks varustuliiniks. Peale selle evib Hongkong suurimat tähtsust Jaapani sõjalaevastikule, kes nüüd on saanud uue baasi operatsioonideks Singapuri, Manila ja Borneo vastu.

Interneeritakse jaapanlasi

DNB teatel teatab Associated Press Bataviast, et Hollandi ja Austraalia volinikkude korraldusel on Timori saarel interneeritud kõik Jaapani kodanikud.

Tai olevat vaenulik riik

DNB teatel teatab Reuter New Delhist: Nagu India valitsus seletas, koheldakse Taid majanduslikul alal kui vaenulikku riiki.

Duff Cooper jälle minister

Stokholmist teatab DNB: Duff Cooper on nimetatud Ida-Aasia asjade kabineti ministriks alalise asukohaga Singapuris.

10 miljardit maha visatud

DNB Washingtonist, 20. dets. Ühendriikide kongress võttis vastu seaduseelnõu 10 miljardi dollari suuruse krediidi määramiseks relvastumise otstarbeks. Seaduseelnõu kirjutati Roosevelti poolt otsekohe alla.

Arutavad lüüasaamisi

DNB Berliinist, 20. dets. Nagu Reuter Londonist teatab, leidis reedel aset Briti alamkoja kinnine istung, kus arutati sõjaseisundit.

London huvitatud sõja laienemisest

DNB Berliinist, 20. dets. Nagu Schenektady raadio Londonist teatab, tehakse Türgi-Bulgaaria piiril sõjaväelisi ettevalmistusi. Türgimaa olevat sunnitud astuma vastavaid samme.

Ajakohane perenaine

„Inimene ei ela mitte ainult leivast“

Eesti perenaised ei ole tavaliselt mitte materialistid. Möödunud aastal, kui kommunistid meile oma materialistlikku õpetust tahtsid peale suruda, püüdsid sageli just emad-perenaised oma koduse kasvatusega vastupidiseid algeid lastes säilitada ja arendada. Ka need emad muidugi, kes ei teadnudki, mis tähendab sõna „materjalism“.

Kuid enne kalleid jõulupühi muutume meie, naised, kergesti kõik suurteks materialistideks. Mitte küll teoreetilises, seda enam aga praktilises mõttes. Sest käitume ja teotseme enne pühi nii, nagu oleneks pühade ajal k õ i k ainult aineliistest asjadest sõõgi ja joogi nõol. Kellel juhust on meid vaadelda pühadeeelses keetmise-küpsetamise tuhinas, sellel võib tekkida kergesti arvamine, et meie pered elavad jõulu ajal ainult leivast. See tähendab: kõigest sellest heast ja maitsvast, mille osav pereema pühadeks on valmistanud. Jääb mulje, nagu võiks jõulurõõm ja -rahu saabuda ainult ülihästi söönud inimestele, kelle toidukambrid, kapid ja keldrid on täis igasugust vorsti, sülti, küpsiseid ja muud, millest jätkub võtta oma pere ja külaliste jaoks kuni kolmekuninga-päevani.

Selle külluse saavutamiseks ohverdab mõnigi hoolas perenaine oma jõulueelsed päevad ja võtab öödeltki lisa. Vähe sellest! Ta ohverdab selleks ka oma isikliku jõulurõõmu ja -rahu hetked, mis temalegi võiksid saabuda kalli õhtu tulles. Sest jõulu-õhtu hämarus leiab teda alles kõõgilaua või pliidi juures kibedasti askeldamas. Kui kirikukellad helisevad, siis on tal veel kümme öiendust ees: vaja pasteeti segada, saiaplaadil ahjus teine ots pöörata jne. „Läheks ka heameelega kallil õhtul kirikusse,“ mõtleb ta, „võtaks lapsedki kaasa, aga näe — ei saa kuidagi toimetustega valmis!“ Ka kodune jõulupuu mõõdub sageli perenaise liigse väsimuse ja tülpimuse tõttu kuidagi hilinemise ja kiirustamise tähe all ilma õige jõulu-meeleolu ja harduseta. Vaene hea pereema!

Põhimõtteliselt ei tahaks ta küll kuidagi elada kallil pühade ajal ainult leivast, aga tegelikult jätab ta ometi enese ja teatud määral ka oma pere ilma sellest, mida jõululaps ütles inimese ka veel vajavat peale leiva. Seda kõike puhtast, õilsast perenaiselikust üliagarusest!

Kuid — kas see ei ole mitte jutt, mis oleks ehk kõlvanud eelsõjaaegsetesse oludesse? Kas ei ole see ajast ja arust nüüd, kus sõjaolukord ka kõige agarama perenaise keedupottide podina ja praepannide särina vaikima sunnib? Teatud määral küll, aga mitte täiesti, kuna mõnes mõttes on ütalkirjeldatud hädaoht veelgi suurem. Sest eesti perenaine on väga leidlik ja ei põlga vaeva. Kehvade võimaluste juures kulutab ta veelgi enam aega ja energiat, et ometi ka kasinast materjalist midagi valmistada pühade-laua jaoks. Pühad peavad saama eesti naise osavuse ja leidlikkuse tuleprooviks. See kõik väärib aina kiitust. Kuid enamikul tuleb läbi teha veelgi olulisem tuleproov: kas suudame luua oma kodudesse jõulurõõmu ja -rahu õhkkonda ka kehvema pühadelaua juures? Kas perenaine eelkõige ise suudab loobuda külge-harjunud praktilisest jõulumaterialismist ja võtta vastu jõulusid kalliste ja suurte pühadena ka väikeste aineliste võimaluste juures? Aidaku meid selle juures teadmine, et esimene jõulurõõmu kuulutus Petlemas kõlas kaunis kehvades oludes. Tuhandetele — ka eestlastele! — kõlab ta tänavu sõjaoludes! Võib-olla tahetakse meid sellel teel jõulu-materialismi juurest juhtida selle „ühe“ juurde, „mis on tarvis“, nagu öeldi kord pühal maal üliagarale perenaisele Martale.

Ära siis jäta, perenaine, ennast eelolevate pühade ajal ilma sellest „ühest“. Ära jäta sellest ilma ka oma lapsi ja muud peret. Mõtle, et üks varases lapsepõlves läbielatud tõeliselt kaunis ja hardumusküllane jõuluõhtu — olgu kodus või kirikus — võib su lapse hinges muutuda lakkamatuks helinaks, mis teda tulevatel aastatel võib tagasi kutsuda mõneltki eksirännakult parematele teedele. Kui sina, ema ja perenaine, pead kitsaste olude tõttu mõnegi maiuspala oma tavalisest jõulutoitude nimestikust kustutama, siis ära hakka igal juhul tingimata otsima keerulisi, vaevarikkaid — sageli ka „kõveraid“ — teid, kuidas kaotust asendada. Anna parem kahetsustunde kõrval maad ka kergendustundele, et nii jõuadki oma jõuluaskeldustega varem valmis ja sulle jääb rohkem aega oma tähelepanu pöörata pühade vaimsele küljele.

Üks võiduka elu saladusi seisnevatki selles, kuidas kaotusi vastu võtta nii, et nad mõnes teises suunas kujuneksid võitudeks. Muutkem siis, emad-perenaised, oma pühade ettevalmistuse ainelise külje kaotused suurteks võitudeks õige jõuluvaimu alal.

M. Arike.

Lihtsaid toite ja küpsiseid jõuludeks

AEDVILJAVORM KALAGA.

200 g porgandeid, 250 g peakapsast, 300 g kala, ¾ kl. piima, ½ spl. jahu, soola, 1—2 spl. rasvainet.

Puhastatud porgandid, kapsas peenendada, keeta väheses soolaga maitsestatud vees või aurutada poolpehmeks. Soomustatud kaladel luud eraldada. Rasvainega määritud vormi asetada vaheldumisi kala, aedvilja. Täidetult piimaga üle valada, mille hulka segatud jahu, sool. Peale väikese rasvainetükikesed.

AEDVILJAHAUTIS LIHAGA.

50—100 g sealiha, 1—2 sibulat, 1 petersell, 300 g porgandeid, 400 g kaalikaid, 400 g kartuleid, vett, soola.

Liha tükeldada, pruunistada koos peenendatud sibula, peterselliga, aedvili lisada kuubistatult pehmekseemise järjekorras, soolaga maitsestada, kuuma vett lisada vajaduse järgi.

KOTLETID.

150 g liha, 4—5 keedetud kartulit, 1—2 sibulat, soola, 1—2 spl. külma vett, 2—3 spl. jahu või riivsaia. Praadimiseks rasvainet.

Liha masindada keedetud kartulitega, lisada riivitud sibul ning kõik teised antud ained, vormida väikesed kotletid, jahus või riivsaias veeretada ja küpsetada.

SOOLALAASTUD.

½ kl. piima, ½ spl. suhkrut, ½ tl. soola, ½ spl. sulavõid, 1 tl. köömneid, umbes 230 g pehmet jahu. Määrimiseks 1—2 spl. sulavõid, riputamiseks jämedat soola.

Piima hulka segada kõik antud ained (valmis taigen sarnaneb pehmele saiataignale), rullida osadena laual küllaldases jahus paberõhukeseks, plaadile asetatult määrida sulavõiga, riputada vähese jämeda soolaga, noa või taignarattaga nelinurkadeks tükeldada ning mõni minut kuumas ahjus küpsetada, et oleksid ilusad helekollased.

SOOLAKANGID.

30—50 g võid, 75 g jahu, vähe küpsetuspulbrit, soola, 1—2 spl. külma vett.

Või vahustada, lisada teised antud ained. Taignal lasta umbes pool tundi jahedas kohas seista. Rullida, lõigata 5—6 sm pikkused kitsad ribad, soolaga riputada. Küpsetada helekollaseks.

KÖÖMNEKÜPSISED.

25 g võid, 50 g jahu, küpsetuspulbrit, ¼ tl. köömneid, soola. 1—2 spl. külma vett.

Või vahustada, lisada kõik teised ained. Rullida hästi õhukeseks, lõigata 5—6 sm pikkused kitsad ribad.

ALBERTBISKVIIDID.

¼ kl. sulavõid, ¼ kl. suhkrut, ½ kl. piima, 100 g nisujahu, 100 g kartulijahu.

Või suhkruga vahustada, lisada sõelutud jahud ja piim vaheldumisi. Rullida, riiviga vajutada taignale väikesed sämbud, vormida ümmarad küpsised. Küpsetada keskmises kuumuses.

SIIRUPIKÜPSISED.

½ kg siirupit, 1 tl. nelki, 2 tl. kaneeli, 2 tl. soodat, 600 g nisu- või rukkijahu.

Siirup kuumutada koos maitseainetega, jahtunult segada juurde jahu ja sooda, korralikult sõtkuda. Teisel päeval rullida hästi õhukeseks ja vormida küpsised.

Laul, mis vallutas maailma

Iga öösi lõpetab Belgradi ringhääling oma kava erilaadse üritusega, läkitades eetrisse äsja kõige imeteldavamalt kiiresti populaarseks saanud „Noore valvuri laulu“ helisid. See laul, ei tea kas oma igatseva meloodia, lauljatari hääle hõrgutava soojuse või eeskätt pea igale sõdurile nii palju meenutava sisu tõttu, vaimustas üllatavalt äkki kõiki Belgradi saate kuulajaid. Täna on see viis vilena huultel või looke Lili Marleenist iiminana keelel igal noorel sõduril, kel jalutades võõra linna tänavail pilgukski meenub mõtteid-tundeid kunagisest valveteenistusest, kel kerkib silme ette pilt ööhämaruses kiirgavast laternast kasarmu ees, kes korraga tunneb, et temalegi tähendas too mahe valgus öös unustamatuid hetki üksildasist mõtteist oma neiule.

Nii need sõnad:

Kasarmu ees väraval öisel kõnniteel
latern tookord säras, ta särab nüüdki veel
ja ootab, et me tema all
taas kohtuksime tänaval
kui siis, Lili Marleen.
Latern oma kaitsel me õnne pühendas,
kauni tunni maitsel me varjud ühendas.
Mis sest, et rahvas möödus meist —
me nägime vaid teineteist,
mu arm, Lili Marleen.
Juba lahku viiski signaal meid õnneteelt:
Kolm päeva kartsa siiski ei julgustand mu meelt,
ehk küll Su juurde ihkaksin
ja lahkumist ma vihkasin,
mu neid, Lili Marleen.
Latern Sinu sammu tunneb ikka veel,
kuigi mina ammu viibin kaugel teel.
Kui tiigi ei saabu ma,
kas teab ta siis, kes sinuga,
mu neid, Lili Marleen?
Kui mul uni laugel öisel puhkusel,
tõotan Sulle kaugelt kaitsekraavist veel:
Kui igav hakkab laternal,
Sind ootan jälle tema all
kui siis, Lili Marleen.

Mis puutub laulu tekkeloosse, siis viib see meid kaugele nii Belgradi ringhäälingust kui ka praegusest sõjast. Juba hulk aastaid tagasi kirjutas nood sõnad Hamburgi luuletaja Hans Leip, kelle tunnustatud nimi põhjeneb peamiselt meresõiduromaanidel. Viisi komponeeris Norbert Schulze, kes on ühtlasi hästi tuntud meloodia „Pommid Inglismaale“ autor. Tema kirjutatud on ka ooperimuinasjutt „Must Peeter“, mis kuulub tänapäeva originaalseima ooperiloomingu hulka.

Kui laulu oli plaati laulnud Saksamaa reviiides hästi tuntud taanlanna Lale Andersen, ei olnud veel millestki märgata tema hiilsemat suurt menu, kuigi seda mõnikord võis kuulda kabareedes ja kord isegi soovikontserdil. Ent kui kagurindele siirduv Rindesaadete Komisjon oli Berliinist kaasa võetud plaadil lasknud kõlada kõigest paaril õhtul, tuli äkki üllatus. Kõigist riigi osadest, Aafrikast, Prantsusmaalt, Norrast, Ida-rindelt ja Kreetast voolas kokku kirju, mis kõik avaldasid sõnaselgeimat vaimustust. Samuti muutus laul armsaks riigi tuhandeile meestele, naistele, noormeestele ja neidudele.

Tutvustame laulu ka oma lugejatele, olles arvamisel, et ühelegi, kelle süda kaasa tuksub sõduri tundmustele ja igatsustele, ei jäta see laul oma osa ütlemata.

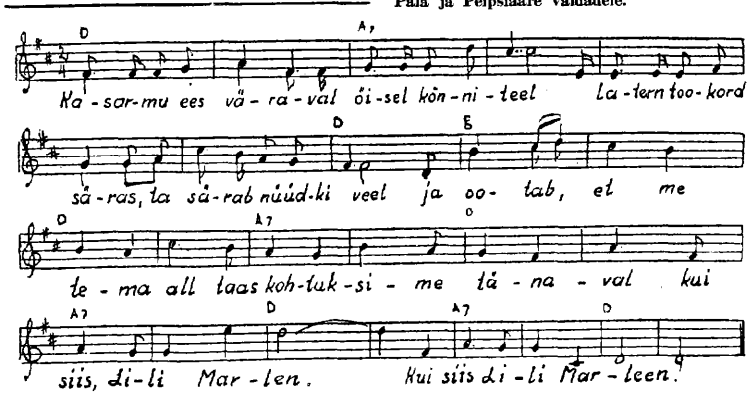

Saksakeelne tekst

Vor der Kaserne, vor dem grossen Tor
stand eine Laterne und steht sie noch davor,
So woll'n wir uns da wiedersehn,
bei der Laterne woll'n wir stehn,
Wie einst, Lili Marlen.

Unsere beiden Schatten sahn wie einer aus,
dass wir so lieb uns hatten, das sah man gleich daraus.
Und alle Leute soll'n es sehen,
wenn wir bei der Laterne stehen
wie einst, Lili Marlen.

Schon rief der Posten, sie bliesen Zapfenstreich,
es kann drei Tage kosten, Kamerad, ich komm ja gleich.
Da sagten wir auf Wiedersehen,
wie gerne möcht ich mit Dir gehn,
mit Dir, Lili Marlen.

Deine Schritte kennt sie, Deinen schönen Gang,
alle Abend brennt sie, doch mich vergass sie lang.
Und sollte mir ein Leid geschehn,
wer wird bei der Laterne stehn,
mit Dir, Lili Marlen?

Aus dem stillen Raume, aus der Erde Grund
hebt mich im Traume Dein verliebter Mund.
Wenn sich die späten Nebel drehn,
werd ich bei der Laterne stehn,
wie einst, Lili Marlen.

(„D. Z. im Ostland“)

Tartu teated

Teadaanne

Tartu Linnapank teatab, et alljärgnevatele Saksa sõjaväes teenivatele Eesti Vabatahtlike ja rindetööliste arvetele on nende perekondade sõja- ja töötasu summad sisse maksetud järgmiselt:

1. Politsei pat. W (Major Kuuse pat.) novembrikuu 1941. a. eest.
2. Politsei pat. 207 (Kol. Bergmanni pat.) detsembrikuu 1941. a. eest.
3. Org. Todt NSKK Transportstaffel Nr. 3 16. nov.—15. dets. 1941. a. eest.

Ootamise ärahoidmiseks palub pank perekonnaliikmeid, kes volitatud on raha kätte saama, alljärgnevat korda silmas pidada:

Arveomaniku-vabatahtliku perekonnanime algustähega:

A—J tulla esmaspäeval, 22. dets. 1941. a. kella 9—11.

K—L tulla esmaspäeval, 22. dets. 1941. a. kella 11—14.

M—O tulla teisipäeval, 23. dets. 1941. a. kella 9—11.

P—S tulla teisipäeval, 23. dets. 1941. a. kella 11—14.

T—Z tulla kolmapäeval, 24. dets. 1941. a. kella 9—12.

Ühtlasi juhib pank arve käsutajate tähelepanu asjaolule, et need summad on kõik jooksvatel arvetel, kus nad intressi kannavad, ning nendelt arvetelt saab raha kätte soovi kohaselt, olgu osade viisi või terves summas peale eelmärgitud päevade ka igal järgneval tööpäeval.

Raha väljavõtmisel palutakse isikut tõendav dokument ühes võtta.

Tartu Linnapank.

Tartu Linna Varustusameti teadaanne

Viinamüük Tartu linna elanikele algab esmaspäeval, 22. dets. s. a. viinakauplustest Riia tn. 49 ja Narva tn. 23.

Viina müükse meesisikutele alates 20. a. kuni 79 a. (kaasa arvatud) vanuseni tubakakaardi kupong nr. 4 järgi igale kuni ½ liitrit. Pudeli hind on ¼ l Rbl. 9.50 ja ½ l Rbl. 17.—

Müügiaeg igal tööpäeval kella 8—15.

Tartu Linna Varustusamet.

Teadaanne küttepuude ostjatele

Tartu Linna Metsa- ja Kütteametil võimaldus saada Ulila turbatööstusest vähesel arvul kütteturvast linna elanikele müümiseks. Turvast müüakse tänavavanema poolt väljaantud tõendi põhjal väljaspool järjekorda 400 kg leibkonna kohta, kusjuures ostja ise peab turba Ulilast ära tooma. Müük toimub esmasp., 22. dets. alates Elektritrusti „Eesti Elekter“ kontoris, Adolf Hitleri plats 20, kl. 9—15.

Teadaanne

Tartu Maavalitsus teatab, et maakonna meeskodanikele 20—79 a. vanuseni müükse riigivilna järgmistes kohtades: Tartus, Elvas, Jõgeval, Otepääl, Mustvees, Kallastes, Ahjal, Avinurmes, Maarja-Magdaleenas ja Voldis. Vastavalt müügikohtadele on grupeeritud vallad ja müüki teostavad:

Tartu Eesti Majanduse Ühisus, Võru tn. 4 — Kambja, Kavastu, Kiidjärve, Kuuste, Laeva, Luunja, Mäksa, Puhja, Ropka Tartu, Tähtvere, Vara ja Veski valdadele.

Elva Majandusühisus, asukohaga Elva linn — Elva linnale, Aakre, Elva, Konguta, Nõo, Rannu ja Rõngu valdadele.

Jõgeva Majandusühisus, asukohaga Jõgeval — Jõgeva linnale, Jõgeva, Kaarepere, Kursi, Kuremaa, Laiuse, Sadala ja Valmastvere valdadele.

Otepää Majandusühisus, asukohaga Otepääl — Otepää linnale, Otepää ja Pühajärve valdadele.

Mustvee Majandusühisus, asukohaga Mustvees — Mustvee linnale, Kasepää, Lohusuu ja Torma valdadele.

Ranna Tarvitajate Ühisus, asukohaga Kallaste linnas — Kallaste linnale, Alatskivi, Pala ja Peipsiääre valdadele.

Avinurme Majandusühisus — Avinurme vallale.

Palamuse Majandusühisus, asukohaga Maarja-Magdaleenas — Kudina, Saare ja Voore valdadele.

Voldi Majandusühisus, asukohaga Aksi vald — Saadjärve ja Aksi valdadele.

Ahja Majandusühisus, asukohaga Ahja vald — Ahja, Meeksi ja Võnnu valdadele.

Viina müükse kuus linna kodanikele 0,5 l ja valla kodanikele 0,75 l isikutunnistuse ettenäitamisel, kusjuures isikutunnistusele vastav märge tehakse.

Viina hind: ¼ l RM 0.95, ½ l RM 1.70 ja ¾ l RM 2.50.

Viina järele ilmujail tuleb ära anda kõik nende käes olevad tühjad viinapudelid.

Viina müük algab kohe peale kohaletransporteerimist.

Maavalitsuse poolt nimetatud jaemüüjaid palume kohe ilmuda Tartu Viinalattu ümbruskonna varustamiseks määratud viinale järele.

TARTU MAAVALITSUSE MAJANDUSOSAKOND.

Tänu Hango vallutajatele

Mannerheimi päevakäsk

Helsingi, 16. dets. Soome sõjavägede ülemjuhataja feldmarssal Mannerheim avaldas päevakäsu Hango vallutamise puhul ning väljendas selles oma tänu vallutamisest osavõtnud Soome väeosade suurte sõjaliste saavutuste eest, mis teostusid vapruse ja visaduse tõttu arvulisest vähesusest hoolimata. Saksa mere- ja õhujõud suurepärases koostöös Soome vägedega olid lämmatanud juba eos kõik vaenlase merejõudude üritused Läänemerel ja Soome lahes ning sellega ühtlasi vähendanud Hango tähendust baasina. Ta avaldas samas oma tänu ja imetlust nendest operatsioonidest osavõtnud Saksa sõduritele. Samuti tunnustas feldmarssal südamlike tänusõnadega Rootsi vabatahtlikke, kes on võidelnud Soome ja kogu Põhjala tuleviku eest.

(„D. Z. im Ostland“)

Jõulueelne Tartu

Kõikjal ilmneb kirgas jõulumeeleolu. ERÜ Tartu Komitee jõuluüritused. Äride vaateaknad jõulurüüs

Parimaid jõulutervitusi võitlejatele vaenuväljal

Vasakul: jõulukohaselt dekoreeritud ärivaateaken. Paremal: noored perenaised turult jõuluoksi ostmas.

Käesoleval aastal saabuvad tartlastele jõulud mitmeti muutunud oludes. Aasta bolshevike aasialikku terrorit, mõrva ja hävituskihku ning sõjapurustusi on löönud haavu inimestele ja kodudele, mis veel iilalt värsked selleks, et neid võiks unustada. Tuhandete tartlaste endiste kodude rusuhunnikuid katab paks lumevaip, tuhanded perekonnad on lõhutud, tuhandeid meie omakseid ja paremaid rahvuskaaslasi on bolshevike terror kaasa viinud ekslema ja vaevlema Sarmaatia suurde sunnitööliste riiki. Kõik see lasub raske koormana meie õlul, vajutades oma pitseri kõigile meie toiminguile ja meeleoludele.

Kuid jõulud lähenevad!

Saabuvad rõõmu- ja rahupühad keset raskeid heitlusi. Jõulupühad tähistavad elu, rõõmu ja valguse võitu murede, eluraskuste ja pimeduse võimu üle, kuulutavad uut lootust paremale elule. See teadmine haarab meid sügavamini kui kunagi enne, sest läbielatud raskete kannatuste ja katsumiste kaudu oleme õppinud õieti hindama kõige selle õiget väärtust, mida olime rahuaegadel oma igapäevases elus seni pidanud nagu endastmõistetavaks.

Aasta tagasi võtsime saabuvaid pühi raskes lootusetuses ja teadmatuses vastu. Terror takistas jõulude pühitsemist, terror püüdis hävitada ka lootust paremale tulevikule. Seda kõike pidi asendama barbaarne bolshevism.

Nüüd oleme vabanenud sellest möödunud aasta kurjast unenäost ja jõulurõõm tõstab meid igapäevastest elumuredest ja raskustest üle, andes valmisoleku seesmiseks uuestisünniks ja paremateks tegudeks.

Veel enam kui täiskasvanuile kõnelevad jõulud lastele. Juba ammu enne jõulude saabumist ootavad ja räägivad lapsed hardunult neist kallitest talvepühadest ja nende silmis ootusärevuse kõrval võib näha rõõmusära, mida juba üksinda jõulupühadele mõtlemine sütitab lapsesilmades.

Nüüd, tänavu, võime õnneks jälle vabade ja tõsiste ristiinimestena minna vastu jõludele ja neid takistamatult ja kartmatult oma kodudes ja mujal pühitseda.

Tõsi küll — tänavugi tulevad meile jõulud erinevalt tavaliste aegade ja olude jõludest. Käib sõjamöll ja jõululaualt puudub ehk mõndagi, mida me tavalises olukorras oleksime sealt leidnud. Kõigest sellest saame aru ja teame, et

praegu käib võitlus uue ja parema maailmakorra eest,

käib võitlus just nende vastu, kes meilt alles äsja tahtsid röövida vabaduse, inimõigused ja ka puhta jõulurõõmu. Eks nõua see ka meilt ohvrimeelt, arusaamist raskustest ja endapiiramist. Olemegi selleks valmis ja tunneme ukse ees seisvatest pühadest suurt rõõmu ka siis, kui meie maistest mugavustest ja jõulumõnudest mõndagi puudu jääb.

Heitlus vaenuväljadel vajutab pitseri jõulueelsetele ettevalmistustele, askeldustele ja välisele ilmele ka meie kodulinnas — Tartus. Saabuvate jõulupühade õsimesteks kuulutajateks olid siin ERÜ Tartu Komitee üleskutsed valmistada jõulurõõmu vahvaile rindesõdureile ja lastele jõulupakikeste valmistamise ja kinkimisega. Need üleskutsed on leidnud tartlaste ja tartumaalaste keskel elavat vastukaja ja paari viimase nädala jooksul on valmistatud ja toodud hulgaliselt kokku jõulupakke ERÜ Tartu Komitee käsutusse. Seejuures ei ole unustatud ka Peipsitaguseid eestlasi, vaid neilegi on püütud oma piskust anda riietusesemeid ja vaimuvara, et meie suguvennad võiksid tunda pärast paari aastakümmet kestnud viletsust bolshevike „paradiisis" tõsist jõulurõõmu ja seesmist uuestisünni meeleolu.

ERÜ hoolitseb aga muudegi jõuluürituste eest,

mis õigustatult jätavad varju teised jõulueelsed sündmused. 17. detsembril algasid jõuluohvri-päevad ja lõpevad täna. Need päevad peavad näitama, et tartlased mõistavad raskel ajal tuua oma paljukannatanud kaaskodanike, rahvuskaaslaste avitamiseks ohvrit, mis on kooskõlas jõluevangeeliumi vaimuga ja suurusega. Ühenduses sellega toimub täna ka jõuluohvri karbikorjandus ja õhtul nelja solisti õhtu „Vanemuises".

Pühapäeval, s. o. täna kell 12 päeval avatakse ka Ühisabi jõululaat Võidu tn. 2, II kord, kus on müügil mitmeid väärtuslikke esemeid. Sissetulek läheb puudustkannatajate abistamiseks.

Laupäeval toimus ERÜ Tartu Komitee Toimkonna „Ema ja Laps" korraldusel „Vanemuise" kontsertsaalis jõulupuu, kus valmistati jõulurõõmu neile perekondadele, kes saanud tunda mitmesugustel põhjustel raske aja katsumisi. Seal jagati kingitusi 1000 sõja läbi kannatanud lapsele.

Viimastel päevadel võib näha pereemasid vilkalt õiendamas kauplustes ja turul.

Viiakse koju jõulukuuski

ja muid saadaolevaid pühadeasju, et kodudes juba aegsasti jõulumeeleolu luua ja oma väikestele mudilastele jõulurõõmu valmistada. Turule tekib järjest juurde uusi jõulukuuskesi, millede järele nõudmine on väga elav. Suuremaid jõulukuuski on seni turul vähe müügil. Nagu üks vanataat, kes rida aastaid tartlasi jõulukuuskedega varustanud, meile seletas, on tänavu kuuskede metsast kättesaamisega raskusi, sest lumi on väga sügav. Tema esimene jõulukuuskede saadetis — 100 puud — on läinud lühikese ajaga läbi nagu „soe sai". Sama lugu on teistegi kuusemüütajatega. Nad andsid aga lootusi, et küllap kuuski tuuakse siiski niipalju turule, et igaüks saab viia selle endale koju, ilma milleta ei suudeta nagu jõulusid ettegi kujutada.

Jõuludekohase pidurüü on omandanud ka äride vaateaknad.

Äride vaateaknaile on ilmunud jõulukuuskesed ja jõulumehed ning seal on näha ühteist pühadekohast. Sedapuhku on need dekoratsioonid küll lihtsad, kuid siiski on püütud ära kasutada olemasolevaid nappe võimalusi ja tehtud seda, mis võimalik teha on. Küllap need lihtsadki dekoratsioonid kõnelevad meie südameile seda rohkem, mis puudu jääb silmarõõmust. Teame ju kõik, et loendamatult paljude äride vaateakende asemel, kus varemail aastail särasid ja sädelesid meeldivad ja paeluvad jõludekoratsioonid ja jõulukaubad, vaatavad vastu nüüd mustendavad ahervaremed ja lumised rusuhunnikud, kõneldes juhtumat hävitustööst. Kuid saabuvate jõulupühade kirkas meeleolus ja uuestisünni lootusrikkuses me unustame need löödud haavad ja majanduslikud kahjud ning kandume vaimus parema tuleviku poole, mis kord kindlasti koidab nende varemete asemel meiegi kodumaal.

Uljas jõulumeeleolu valitseb praegu koolides,

meie õppiva noorsoo keskel. Nüüd võidakse koolides jälle vabalt rääkida jõludest ja ka jõulupuid korraldada ning jõuluküünalde säras jõulukingitusi ja jõulumaiustusi vastu võtta. Jõluõhtud koolides ja lasteaedades algasid täna õhtupoolikul. Jõulupuid korraldatakse koolides kuni jõululaupäevani. Ka paljudes asutistes on korraldatud ja korraldatakse jõluõhtuid.

Nii näeme, et jõulumeeleolu on vallutanud meid juba kõikjal. Toogu nad meile kõigile palju õnne ja puhas jõulurõõm ärgu puudugu üheski kodus Vallaku see jõulurõõm meid nii tugevasti, et meie unustame kõik maised mured ja läheme vastu taas saabunud jõludele kui tõsistele rõõmu- ja rahupühadele.

Meie parimad soovid ja jõulutervitused sel puhul on läkitatud meie vahvatele võitlejatele rindel

vaenuväljade tuisus ja külmas. Nemad on mei parema tuleviku sepad. Nende omakseid aga, kes ei saa sangarlike sõjameestega koos jõulurõõme jagada, soojendagu ja hingestagu teadmine, et nende isad ja vennad, pojad ja mehed täidavad oma püha kohut isamaa vastu, inimkonna parema tuleviku vastu, et võiks kord tõeliselt täituda jõluevangeeliumi kuulutus „..., rahu maa peal ja inimestest hea meel".

Taani bolševikud

Bolshevike käsi ei käi Taanis praegu just eriti hästi. Juba juunis sulges Taani politsei kõik bolshevike partei bürood ja pani aresti alla bolshevistlike ajalehtede hooned ning bolshevistlike noorsoo-organisatsioonide kodud, seega katkestati Moskva agentide seni seaduslikuna esinenud riigireeturlik tegevus. Nii linna- kui külavolikogude bolshevistlikel liikmeil, samuti ka bolshevistlikel Riigipäeva saadikuil on võetud võimalus jätkata oma kahjulikku õõnestustegevust. Veel hiljuti hoidus maal redus üksikuid bolshevikkude juhte, kes veel praegugi püüavad jätkata oma agitatsiooni kõigi Euroopa riikide ühisvaenlase kasuks.

Nende taanikeelsete bolshevistlike lendlehtede põhjal ei olevat N. Liit iialgi ähvardanud põhjariikide iseseisvust ega iialgi üritanud vahele segada Taani siseasjadesse. Seetõttu olevat N. Liit Taani vabaduse tõeline sõber.

Sel puhul võib nentida rahuldusega, et Taani laiades ringides on siiski maksvusele pääsenud tunnetus Lääne-Euroopa tõelisest seisukorrast ning Taanimaa sõltuvusest Lääne-Euroopa saatusest. Seejuures on tähtis osa ka SS-rügemendi „Nordland" ja vabakorpuse „Dänemark" reportaazhidel, mis levitavad taanlaste seas vapustavaid pilte Nõukogude terrorist ja viletsusest. Nii kirjutab „Fädrelandet" artiklis „Nekroloog Stalinile", et Nõukogude lahinguväljadel õpitakse marksismi vilja tundma võltsimatult ja dekoratsioonideta. Nüüd on teada, mis on Stalin teinud suure N. Liidu rahvast ning milliseid kuritarvitusi on ta sooritanud tema kallal. Marksism on võimeline kustutama ajaloost terveid riike, muutma jõukuse vaesuseks ja aheldama maa paremad pojad; seetõttu maailmapoliitiliselt vaadatuna on Stalin juba surnud mees, kirjutab leht.

Siin oleme seatud noore Taani kaasvõitleja kirjutise ette, milles Taani rahva nimel sõbralikult tervitatakse uut Euroopat. Nõuk. Liidu kallaletungid Soomele, Balti riikidele, Rumeeniale jne. tõendavad, kirjutab ta, et Euroopa ülesehitus poleks võimalik bolshevismi kaastegevusel, ent viimane praegu lähenebki oma hävingule:

„Kui Juht 22. juunil s. a. otsustas maha rebida eesriide Nõukogude põrgu eest, siis kõlas selles kogu Euroopa noorusele kutse heita vaekausile oma võitlusjõud meie maailmajao juutlik-marksistlik-kapitalistliku hädaohu vastu. Eriti tugevaid mõjusid Taanile on avaldanud eeskuju Soomest ja tema geniaalsest põhjamaisest ülemjuhatajast, marssal Mannerheimist.".

„Paljud noored taanlased," jätkab autor, „on õnnelikud, võides oma jõudu rakendada selles otsustavas võitluses, ja on tänu võlgu Saksamaa Juhile, et ta Taanile peale sajanditepikkust und on pakkunud võimaluse näidata, et veel elab vana viikingivaim."

(„U. Dienst".)

Pea- ja vastutav toimetaja M. Kuldkepp
E. K.-Ü. „Postimehe" trükk, Tartus 1941.

Õnnetu surma läbi lahkunud unustamatut kallist abikaasat, head isa

Rudolf Plats'i

mälestavad kurbuses

abikaasa ja poeg

Raske haiguse järel lahkus meie keskelt minu unustamatu hea abikaasa ja meie armas isa

Peeter Mühlberg

Sünd. 3. nov. 1885. Surn. 19. dets. 1941.

Ärasaatmine viimsesse rahupaika, Rõngu surnuaiale, Hellenurme Vahe-Urmilt teisipäeval, 23. dets. kell 12 p.

Sügavas leinas abikaasa ja pojad

Ootamatult lahkunud meie unustamatuid kaastöölisi Ranna Tarvitajateühingu ärijuhti

Rudolf Plats'i

ja autojuhti

Rudolf Veskimets'a

leinab

ETK Tartu harukontori pere

Varalahkunud seltskonna- ja omavalitsustegelast

Peeter Mühlbergi

mälestavad leinas:

Elva valla omavalitsus
Elva valla hoolekande-kohus
Hellenurme Harid. Selts „Püüe"
Hellenurme Kindlustuskassa
End. Hellenurme Vab. Tulet. Üh.

17. skp. õnnetu surma läbi lahkunud ühingu ärijuhti

Rudolf Plats'i

ja ühingu autojuhti

Rudolf Veskimets'a

mälestavad

Ranna Tarvitajate Ühingu juhatus, revisjonikomisjon ja kaasteenijad

Palume neid eestlasi ja õnnelikke kodumaale tagasijõudnuid, kes teavad midagi reservlipnikrongijuht

Ernst Elming (Eli)

saatusest

teat., elas Tapal, Käärti 2 ja teenis Tapa jaamas. Viimased teated: oli ametikohustes rong nr. 627, koos vanem-konduktor Albert Ilvesega ja sõitsid Narvast Tapale 11. juulil 1941, kl. 7.15, sellest peale jäi kadunuks. Palume teatada Tartu, Kuu 8—3, J. Eli või Tallinna, Neeme 4—2, A. Pokk. Oleme iga väiksemagi teate eest tänulikud. Postikulud tasume.

Palun südamest kõiki tagasijõudnud Eesti sõjaväelasi, kes midagi teavad sõjaväearsti

Dr. Herbert Pross'i

saatusest

teat., viidi ära kommunistide poolt 30. juunil 1941. a. Nõmmelt ühes teiste sõjaväelastega. Teenis viimati kol. Tross'i 21. polgus, sellest teatada Tartu, Herne tn. 12—3, kl. 8—10 ja kl. 16—18, ka kirjalikult samasse.

Palun südamest kõiki õnnelikult kojujõudnud sõjaväelasi, kes minu poja, kutsealuse

Johannes Maasalu saatusest

midagi teavad, teatada Võru tn. 10—7, või Kambja Lubjale, Ella Maasalu.

Palun kõiki õnnelikke kojujõudnud sõjaväelasi, kes teavad midagi kutsealuse

Johannes Leib'i saatusest

(teat. Veski v., Aia as., August Leib'ile või Kalevi tn. 10—6, K. Matto'le. Olen tänulik vähemagi teate eest.

Palun neid kojujõudnud sõjaväelasi, kes teavad midagi 22. juulil k. a. Saadjärve vallamaja juures mobiliseeritud

Arnold Lemming'ust

teatada sellest Meloni 7—1, või Rannu vallamajja Karl Lemmingule. Viimati nähtud 3. augustil Rakvere lähedal, Seminari metsas, kust viidud hobusevooriga edasi Narva poole.

Palun südamest isikuid, kes teavad

Paul Toffer'i saatusest

teat., kes mobiliseeriti enamlaste poolt Kukulinnas ja edasi saadeti Mustveesse. Viimaks on nähtud, et Sonda jaamas on rongilt koos teiste kaaslastega maha hüpanud. Teatada pal. Pikk tän. 34—8, M. Toffer'ile.

Hea vaevatasu

sellele, kes kätte juhatab juunikuus Tartus bolshevikkude poolt rekvireeritud

mootorratta NSU

250 cm³. Mootori nr. 223738, raami nr. 1019590, 1933. a. mudel, reg. nr. ER 19-87. Teatada Adolf Hitleri pl 4, A. Tiido kullasepäärri või Narva, kino BIBABO, K. Harring'ile.

Soovitakse üürida

mõbleeritud tuba

Soovit. südalinna ümbrusse. Pakk. slt. 6682 all.

Viibin Tartus ja otsin Sind,

pr. Ella Ardla

(Orgusaar). Ootan igal õhtul 5—7 Kuld-Lõvis.

Soovin osta

kreissaage

ja elektrimootorit 2—2,5 HP. Teat. Lao t. 16—1.

Kesk-Järvamaal viljakandvamas rajoonis müüa või 99 aasta peale rentida

väikene talukoht

suurus 8,5 ha, hooned keskmised, hinnatud 93 puhtakasurublale, Esna raudteejaamast 6 km. Talu hind 5000 RM. Pakk. saata Kroonuaia tn. 12—2. Vastuseks lisada postmark.

OSTMISED

Soovin osta hea tasu eest

raadiolampi

6B8g. Peetri 54—2.

Soovin osta naister.

botikuid

nr. 38 kingale ja meester. talvmütsi J. Kuperjanovi 18-a—1.

Tuleõnnetu soovib osta meester.

kingi

nr. 41/42, naister. kingi nr. 39, botikuid ja aknakardinaid Riia tän. 52—3, hoovis.

Soovin osta korras pruugitud

diivanit

(riie võib kulun. olla). Teat. Turu 68—14. K. R.

Soovitakse osta keskm. kasv. daami

karusnahkset mantlit

Teat. I Sisekliinik Toomel.

Soovin osta

auto õpperaamatut

või laenata tasu eest kaheks kuuks. Teat. Kalevi 18-a—5.

MÜÜMISED

Müüa

raamaturiiul, lauapeegel,

2 kg tinutamistina ja portfell. Turu tn. 38—1.

Müüa uus kaheinimese reformpõhjaga

voodi

koos öökappidega. Näha Roosi 38—1, töökojas.

Müüa 3 uksega

riidekapp

kasevineerist, uus. Kalevi 93—2, tööstuses.

Müüa

vankrimääret,

väike jahvatusmasin ja suur kohvikõrvetamisetrummel (tööstusele). Tähtvere 17—1.

Müüa

puuvoodi

2 inimesele, madratsiga. Pärna 14-a—1.

Müüa sõjaväelase

kuub

v. kasv., p. m. säärikud, valgest nahast lapsemüts, muhv ja krae. Näha kl. 10—14 Raekoja 75—6, hoovi kaudu, II kor.

Müüa uus

maa-regi

ja lamavoiregi. Teat. saab Vabaduspuiestee 9—2, igal ajal.

Mitmesugused

Vajatakse linna lig. tallu korral.

naisteenijat

kes tunneb talutööd. Teat. saab laup. ja pühap. kl. 9—11 homm. Pikk tn. 43—1.

Palun seda talumeest, kes müüs Tartu laadal 12. skp.

tõuoina

350 rbl. eest. Number kõrvas, sordi arendamise mõttes. Teatage oma aadress Kivi t. 1, söögisaali J. Jänes'ele.

Kaupluseruum

(ka muuks otstarbeks kasutatav) ühes korteriga välja üürida Tartus, Võru 19—1.

Käin väljas (kodudes)

pildistamas

Fotogr. Edg. Kalamees, Kesk-Kaar nr. 69, Tel. 42-38.

TUNNID

Soovitakse võtta häid

prantsuse keele tunde

Tingim. hinnaga palun saata 1. sisekliinikusse, Toomel, L. Uibu.

Korteri PAKKUMISED

Üksik korralik ametiskäija leiab

mööbl. toa

Vaadata Meltsiveski tn. 17—2.

Korteri OTSIMISED

Sõjaväelane vajab kiiresti Laia tän. rajooni erasisekäiguga

tuba

mööbl. või ilma. Teat. pal. saata Gildi 7—7.

Kadunud

16 skp. kaot. pahema jala meester.

kaloss,

tulles Narva tn. Maarja turuni. Palun leiutasu eest ära tuua Maarja-turg 5—4.

Soovitakse osta

globust

Teat. Tartu, Ülikooli tn. 24, SS-u Polizeistandortführer.

TÖÖ PAKKUMISED

Vajatakse

juuksuri abilist

Riia tn. 56, juuksur.